EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 26. juulil 1972

Nr. 56 (3744) 14. aastakäik

Kardinal süüdistab: N.Liit kiusab taga kirikut ja kristlasi

MÜNCHEN (EPL) — Saksa ajaleht "Die Welt" teatab, et Saksamaa piiskoppide konverentsi esimees kardinal Julius Döpfner on avaldanud oma seisukoha nende andmete puhul, mida piiskoppide konverentsi peakomisjon esitas kiriku ja usklike olukorrast idabloki maades. Sealjuures tuletab kardinal meelde ka usulist tagakiusamist Baltikumis Leedu sündmuste taustal.

— Üheõigusluse ja rahu eest töötavad ja võitlevad tänapäeval paljud grupid terves maailmas. Nendes universaalsetes pingutustes inimõiguste tunnustamiseks seisavad esiplaanil Ladina-Ameerika, Aafrika ja Aasia. Sellejuures ei tohi aga unustada inimõiguste rikkumisi maades, millised on isegi alla kirjutanud üldisele Inimõiguste deklaratsioonile ja selle põhimõtteid oma põhiseadustes proklameerivad, ütles kardinal Döpfner:

— Need riigid ei hooli eriti inimiguste deklaratsiooni paragrahv 18-ndast, mis määrab usu- ja mõtevabaduse. Inimesi kiusatakse taga ja neid karistatakse rängalt, kui nad neid õigusi püüavad kasutada.

Viimstel nädalatel on teatavaks saanud enesepõletamised — kõige viimasemad ja traagilisemad vabenidid abituks protestiks. Need on jälle tungivalt alla kriipsutanud usklike inimeste tagakiusamist idabloki maades. Appihüüe 17.000 allkirjaga saabus UNO peasekretärile. Kuigi põhiseadusega on kirik ja riik lahutatud, määravad N. Liidus ja teistes idabloki maades riiklikud kirikuametid, kui palju preestriseminari õpilasi aastas võib välja õpetada, millised preestrid kogudusi teenida tohivad ja millised palveruumid või kirikud vajavad remonti ja mida kasutada tohib. Vaimulikele on vanglakaristustega ja rahatrahvidega keelatud usku õpetada lastele, kes vabatahtlikult nende juurde tulevad.

N. Liidu aladelt tulevad ikka ja jälle teated, et inimesi, kes oma usule ja mõttevabadusele on truud, olgu need siis kristlased, juudid, katoliiklased, baptistid või teised grupid — teadlased ja kirjanikud — seatakse põlu alla või maetakse elusalt psühhiaatrilistesse kliinikutesse.

Vanematelt võetakse õigus ära oma lapsi kasvatada muus kui ateistlikus vaimus. Lapsed viiakse sunnikorras riiklikesse kasvatusasutustesse kui vanemad oma [illegible]e truuks jäävad. Ajavahemikus 1945—

Järg. lhk. 7.

"Me nõuame Eestile vabadust!"

Eesti rahvaröivais naised marssimas Torontos toimunud Eesti vabadusnõudluse suures rongkäigus, kus osavõtjaid oli 10.000. Meeleavaldusest raekojaplatsil võttis osa 15.000. (EPL-foto Tarmo Sepp)

SUURED MASSID suurüritusel said SUURE ELAMUSE

TORONTO (EPL kirjasaatjalt) — Mõjuvaimaks Eesti Päevade suurürituseks oli kahtlemata vabadusnõudluse manifestatsioon ringkäiguga Toronto südalinnas, millest osa võttis üle 10 000 eestlase. Toronto uue raekoja ette manifestatsioonile jõudes suurenes kohalolejate arv 15.000-le. Rongkäik marssis 6-inimelistes ridades ja rahvariides eesti naistega ning lippudega eesotsas loosungite all "Freedom for Estonia", vabadust Eestile. Rongkäiku ilustas ka ees sammuv kaunis rahvariides "Miss Estonia", 16-aastane Silvia Reiman, kes valiti Casa Loma lossis toimunud aiapeol ja "krooniti" sealsamas. Tema näitsikud olid Viivi Tork (16) ja Pia Allkivi (20).

Rongkäiguks koguneti juba enne kella 8 hommikul, mil tibas kerget vihma. See lõppes aga just enne väljamarssimist. Imposantsele rongkäigule apolodeerisid kogu rongkäigu teel torontolased. Võttis tervelt 35 minutit aega enne kui kogu meelaevaldajate-mass oli marsisammul möödunud. Marsimunsikat mängis Kanada politseiorkester.

Südalinnas, raekoja ees rivistusid loosungikandjad, lipugrupid ja erimaade siltide alla kogunenud osavõtjad. E. V. konsul Kanadas Ilmar Heinsoo luges ette Eesti Rahvuskongressi poolt vastu võetud pöördumise maailma poole Eesti rahvale vabaduse taastamiseks ning endine Kanada peaminister John Diefenbaker pidas sütitava kõne, milles ta nõudis, et kõik läänelised riigid UNO-s üles tõstaksid ikestatud rahvaste probleemi ja naelutaks kinni N. Liidu rahvamõrva Balti riikides.

Kui UNO-s sageli kergitatakse Aasia ja Aafrika küsimusi ja kolonialismi seal, siis vaikitakse N. Ve-

Järg. lhk. 8.

Miss Estonia, 16-aastane Silvia Reinan koos näitsiku Viive Torkiga. (Foto Sepp)

Teaduslik Raamatukogu

EPL *26. juulil 1972*

KAIRO ja MOSKVA

Moskva ootas kaks päeva enne kui Tassi kaudu maailmale teatati, et vene eksperdid lahkuvad Egiptusest kokkuleppe kohaselt ja et sõprus vastavalt Egiptuse-N. Liidu lepingule kestab ja areneb edasi. Kommünikeest selgub, et venelased on vähemalt esialgu mõruda pilli alla neelanud ja kuidagiviisi hädapäraselt nägu päästavad maailma avaliku arvamise ees, mõteldes rohkem oma strateegilistele ja poliitilistele huvidele, mis on viimase kahe aastakümnega tohutult kasvanud Vahemere piirkonnas ja kus head vahekorrad araabia maadega ning baasid nende piirnal avavad väljavanteid ka India ookeani valitsemiseks.

Mida Kremlis tõeliselt mõeldakse ja kavatsetakse, seda ei tea keegi, kuid raske ei ole aimata, et sõprusekommünikee taga peitub sügav nördimus ja vajadus plaanideks, kuidas kiirendada kontrolli saavutamist Araabia maades. Seda kontrolli saavutamist teatavasti takistab ühise piiri puudumine. Nii jäävad järele vaid võimalused sisemise õõnestuse ja mõttekaaslaste poolt teostatavate putshide kaudu eesmärgini jõudmiseks. Katsed on toimunud Sudaanis ja Liibüas, ent ebaõnnestunud ja Moskval on tulnud teha "sõpruse" nimel hea nägu.

"Sõprus" Moskvaga on aga ka Egiptusele ja Araabia riikidele olnud vältimatuks hädavajaduseks seoses nende poliitikaga, mis suundub revanshile Iisraeli vastu. Moskva on ainuke, kes mõtlemata rahule ja avalikule arvamisele on valmis pumpama relvi ja sõjalist abi araablaste riikidesse, eeldusega muidugi, et seda tasutakse baasidega ja poliitilise mõjuvõimu kasvamisega.

Nii on tekkinudki olukord, kus Egiptuse juhid pimesi ainult revanshile mõteldes, on annud võimaluse kogu oma sfääri jõubalansi muutmiseks. USA, kes Iisraeli vältksõja ajal sõna tõsises mõttes "päästis" vaheleastumisega Egiptuse täielikust kokkuvarisemisest, on nimelt just Egiptuse Moskva rüppe langemisega kaotanud valitseva positsiooni Vahemerel koos oma liitlaste inglaste ja prantslastega. Vene laevastiku saabumine Vahe- ja Punasesse merre ei ohusta pikemas perspektiivis mitte ainult Iisraeli, vaid ka Egiptust ja kõiki araabia maid, rääkimata Euroopa teistest riikidest.

On ilmne, et araabia riigid seda ohtu ise tunnevad ja ei ole saladus, et Egiptuses tuntakse muret "külaliste" üha kasvava mõju pärast. Muidugi ei vähene see mõju oluliselt ka vene "nõuandjate" suurema massi väljaviimisega — 20 000 nõudandjat ei ole siiski küllaldased maa ülevõtmiseks. Nagu viimased teated kõnelevad, jäävad venelastest siiski kohale sõjaväe instruktorid (kelleta egiptlased ei tule toime teatud relvatüüpide kasutamisega), samuti MIG-lennukite piloodid jne. Ja siis, nähtavasti pilli allaneelamise hinnaga, säilitavad vene mere- ja õhujõud oma olulised tugipunktid-baasid, kuigi Sadat on eitanud vene "baaside" olemasolu, venelastel olevat ainult võimalikuks tehtud "kasutada" teatud sõjalisi seadmeid.

Neid, millised venelased ise on välja ehitanud. Nii on venelaste käes Mersa Matruh laevastikubaas Aleksandria ja Liibüa piiri vahel mille juurde kuulub ka lennuväli, samuti lennuväljad Kairo juures ja Lõuna-Egiptuses. Venelased avaldasid hiljuti soovi ehitada välja veel kaks laevastikubaasi — üks Vahemere, teine Punase Mere äärde, kuid egiptlased keeldusid. Esmajoones selle tõttu, et nad ei saanud Moskvalt kõige efektiivsemaid moodsaid relvi (Moskva kardab, et egiptlased oma tormakuses võiksid neile kaela tuua konflikti USA-ga Iisraeli pärast).

Venelaste-araablaste sõprust on tumestanud peale baasiküsimuste ka egiptlaste aktsioonid kommunistlike ja Moskva-sõbralike inimeste väljapuhastamiseks, mis alla kriipsutab Sadati j.t. mittekommunistlike juhtide pidevat kartust oma "sõprade" sõprade ees. Kõige suurema mõju on venelased rezhiimimuudatuste kaudu saavutanud Süürias, Lõuna-Jeemenis ja Iraagis. Süürias on nende käes allvee- ja sõjalaevasadam Latakia, ka Iraagis on neil baasid, mis võimaldavad Pärsia lahes opereerimist.

"Sõprus" kohta venelastega on araablaste poolel üks ajaleht sheigiriigis Kuiveitis ütelnud tabavalt: "Kes vajab vaenlasi, kui tal on sellised sõbrad!". Araabia maailm on selle sõprusega laskunud kardetavasse mängu, kus nad juba kaua enam ise ei ole määravad ja kus küsimuses on palju rohkem kui Iisraeli eksistents. Öeldakse, et viha teeb pimedaks. See peab siin paika.

XLA

Soome kriis

Soome, kes koos Rootsiga pidas EEC-ga läbirääkimisi kaubalepingu sõlmimiseks, sattus n.ü. üheteistkümnendal tunnil sellessamas küsimuses kriisiolukorda. Paasio sotsiaaldemokraatlik vähemusvalitsus, kes läbirääkimisi kogu aeg on pidanud, deklareeris äkki, et ta lahkub, kuna vajalik olevat, et tähtsas küsimuses "vastutus oleks laiem".

Seekordne soomlaste manööver meenutab paar aastat tagasi toimunud Põhjala majandusliku koostöö läbirääkimisi, kus kõik näis olevat klaar, kui äkki soomlased tagasi tõmbusid. Nagu hiljem selgus, Moskva survel.

Kuna ka EEC küsimuses Moskva on kogu aeg olnud negatiivne (kuigi on väidetud, et Kekkonenile on lubatud "kõige enam kaubalepingut" sõlmida), siis jääb vägisi mulje, et ka seekord on pidurid peale pandud idapoolt. Helsingisse ilmus Kremli potentaat Zorin. Miks muidu soomlased ajasid asja EEC-ga kuni allakirjutamiseni ja siis äkki "hüppasid alt ära"?

Kassarit taheti palgata!

TORONTO (EPL) — Ontario Place vabaõhuareenil esinenud rahvatantsurühmadest äratas ilmselt kanadalaste erilist tähelepanu Stockholmi "Kassari", mida loeti "kõige professionaalsemaks".

Üks Kanada suurkaubamajasid pakkus "Kassari" võimelajatele külalisesinemist palkamise korras. Kuigi raha oleks olnud noortele reisil teretulnud — summa oli küllalt suur — oldi sunnitud ära ütlema, sest angazheerimine oleks takistanud rühma juba kindlaks määratud programmi Eesti Päevadel ja sellele järgneval ringreisil.

VÄLISKOMMENTAAR

SUURPOLIITILINE MÄNG

Kas Vietnam on ainult täring, väike kuubikuke suurpoliitilises mängus, mis käib Ühendriikide, N. Liidu ja Puna-Hiina vahel? Mitmed välisvaatlejad arvavad seda, kuna eriti Nõukogudel ja Puna-Hiinal peaks olema palju võita, kui mäng kujuneb nende kasuks. Hooandjaks mängule on reaalpoliitika, mis viimasel ajal on pühitsenud üht võitu teise järele. Mäng algas sellega, et president Nixon pidas pikki läbirääkimisi Puna-Hiina juhtidega Pekingis. Kõrgpunkt tuli reisiga Moskvasse, kui Nõukogude juhtkond võttis president Nixoni vastu auväärse ja lugupeetud külalisena — kuigi ameerika miinid olid samal ajal tõkestanud Põhja-Vietnami sadamad ja ameerika pommirünnakud lõhkusid tema sõjaväelisi seadmeid ja ühendusteid. Tippkohtamised Pekingis ja Moskvas tõendasid, et leidus probleeme, mida nii hiinlased kui venelased peavad tähtsamaks kui oma solidaarsust Põhja-Vietnamiga.

Puna-Hiina oli Nixoni külaskäiguga j sellele eelnenud kohasaamisega Liitunud Rahvaste Organisatsiooni saanud lõpuks selle rahvusvahelise tunnustuse Aasias, mida ta maailma rahvarikkama riigina pidas endastmõistetavalt vajalikuks. Puna-Hiina teostab jatkuvalt oma katseid sotsialismi kehtestamiseks. Rööbiti sellega on aga pakitsevalt päevakorras Formoosa ehk Taivani probleem. See on siin, kus Ühendriigid president Nixoniga eesotsas mängu tulevad. Kuna tegemist on valimisteaastaga, siis on president Nixon loomulikult huvitatud enese ümbervalimisest, samuti kui USA heaolu, võimu ja mõju suurendamisest. See on taustaks mängule, kus USA valijaskonna suurimaks küsimuseks on Vietnam. Kui president Nixonil õnnestub seda probleemi lahendada, kindlustab ta ümbervalimise ja sellega koha ajaloolise riigimehena. Puna-Hiinal pole midagi selle vastu, kui sellega varem või hiljem käib kaasas ameerika vägede tagasitõmbamine Formoosalt. Seepärast on Peking valmis kaasa aitama rahu sobita, isele Vietnamis.

Nõukogude Liidu peamine huvi seisab loomulikult oma heaolu ja mõju suurendamises. Välispoliitilisest seisukohast on Euroopa pidevalt Moskva tähtsaimaks probleemiks. Siin on ainult ühe aasta jooksul leidnud aset terve rida sündmusi, milledel võib olla pöördeline tagasimõju kogu maailmale: Saksa Liiduvabariigi lepingud N. Liidu ja Poolaga, Neljariigi kokkulepe Berliini asjus, SALT-läbirääkimised jne. Nõukogud on ühel või teisel põhjusel kõige selle vastu huvi tundnud, tehes samal ajal jatkuvaid pingutusi niinimetatud Euroopa julgestuskonverentsi korraldamiseks, mis omakorda võiks viia läbirääkimisteni relvastatud jõudude vastastikuseks vähendamiseks NATO ja Varssavipakti, praktiliselt USA ja N. Liidu vahel. Et kõike seda läbi viia, peavad suhted Ühendriikidega nuidugi olema head ning mõelmate vahel valitsema rahulik meeleolu. Seda silmas pidades ei võinud Nõukogud reageerida jõuliselt ka Põhja-Vietnami sadamate mineerimise ja tema pommitamise vastu ameerika õhujõududele poolt, kuigi kaalul oli Nõukogude relvasaadetiste katkestamine. Selle hinnaga on N. Liit aidanud kaasa oma diplomaatiliste ja poliitiliste edusammude arendamisele Euroopas, samuti kui mitmesuguste lepingute ja sobimuste sõlmimisele Ühendriikidega.

Hiljuti algasid Pariisis uuesti läbirääkimised poolte vahel Vietnami asjus, mis 4. maist saadik olid katkenud USA algatusel ühenduses Põhja-Vietnami pommitamise ja tema sadamate mineerimisega. Ühendriigid pidasid neid surveabinõusid paratamatuks, et sundida vastaspoolt loobuma aastaid kestnud propagandast ja alustama asjalikke läbirääkimisi. Esialgsed kokkusaamised läbirääkimiste uues voorus ei näidanud siiski, et poolte seisukohtades oleks midagi nimetamisväärselt muutunud, vähemalt avalikkuse ees. Kuulduste kohaselt võib see pilt siiski olla petlik, sest mõndagi võib toime tulla salajaste läbirääkimiste korras. Ameerika andmetel võivat seejuures olla mööduandev, et Hanoi ja FNL on mitte ainult närgestatud ameerika sõjaliste surveabinõude tõttu, vaid kannatavad ka Nõukogude ja Puna-Hiina huvi tagajärjel nende vastu. Kui nii, siis võib suurpoliitiline mäng Vietnami ümber anda Ühendriikidele soovitud rahu ja president Nixonile teise perioodi Valges Majas.

A.K.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Huvireis Hamburgi

Göteborgi Esti Pensionäride Ühingu juhatus teatab täiendavalt oma liikmeile, kes soovivad osa võtta huvireisist Hamburgi, et sõit toimub 28. augustil kell 20. Tagasisõit Hamburgist 30. augustil kl. 21. Nagu eelmises teadaandes mainisime, on sõit võimalik ainult ühingu liikmeil teatud juurdemaksuga, mis on registreerituil kohustuslik ka sõidust loobumise puhul. Registreerimiseks ja täiendavate andmete saamiseks sõidu asjus pöörduda telefoniteel: Lõuend 44 53 76, Eriksoo 26 26 44, Pahk 23 11 24.

Kogumine jälle 1976 Baltimores

TORONTO (EPL) — Ülemaailmsete Eesti Päevade lõpul otsustati, et selliste päevade traditsioon peab edasi elama. Järgmine ülemaailmne kokkutulek toimub nelja aasta pärast, s.o. 1976 Ameerika Ühendriikides Baltimores, olles kaudselt seotud samal ajal toimuvate Ühendriikide 200-aastase juubeli pidustustega, mil kogu maailmast palju inimesi nagunii koguneb Ameerikasse. Rootsil tuleb seega veel järge oodata.

HUUMOR

Äsja välisteenistusse vastuvõetud noor diplomaat on saanud esimese kutse vastuvõtule oma otseselt ülemuselt välisministrilt. Noore diplomaadi sisenedes ja välisministri proua kätt suudeldes arenes nende vahel kombekohane lühike keskustelu.

"Kuulsin oma mehelt, et olete üks nendest, kes äsja oma eksamid on hiilgavalt sooritanud," ütles välisministri proua meelitavalt. "Kuid lubage ka, et üks daam teie diplomaadioskusi vaekausile paneb. Kui vana ma olen?"

Noormees hämmastus ja viivitas vastusega.

"Nii see on. Teie viivitate vastusega. Ega see teie karjäärile head ei tähenda."

"Madam — see on õige, et ma viivitasin vastusega ühe silmapilgu," tuli noore diplomaadi vastus. "Kuid ma seisin valiku ees, kas nimetada vanust, millest teie iludus tunnistust annab või nimetada vanust, millele teie intelligents vihjab. . ."

*

Peremees kurdub töömehele: "Alati, kui pean naela lööma, virutan haamriga põidla pihta. Ei tea, kuidas seda vältida?"

"Ainuke võimalus — hoidke haamrit mõlema käega!"

*

Ametnik jäi tööle rängalt hiljaks ja õigustas end shefi ees:

"Naisel oli öösel raske sünnitus". Kolme nädala pärast hilines ta jälle tööletulekuga.

"Miks te nüüd hilinesite?" päris direktor rangelt.

"Teate, mu naisel oli jälle raske sünnitus."

"Mis? !"

"Ta on nimelt ämmaemand."

*

Kentucky elektritarvete kaupluses reklaamiti pesumasinaid:

"Ärge tapke tööga oma naist! Tehku meie pesumasin see töö!"

End. Eesti konsul suri

Nagu Austraaliast teatatakse, suri Sydney ühes eeslinnas 28. mail soomlane Harald Tanner, sündinud Vaasas 1893.

Kadunu lõpetas Helsingi ülikooli kaubanduse ja majandusteaduskonnad. 1919 asus ta Sydneysse eksport ja importfirma esindajana. 1920 a. alates täitis ta Soome konsul Naukleri, kes alates nov. 1919 oli ka Eesti huvide kaitsjaks Austraalias, ametisõitudel viibides tema kohuseid. Ta määrati Naukleri surma järele mais 1921 Soome peakonsuliks Austraalias, Uus-Meremaal ja Lõunamere saartel. Samaaegselt jatkas ta tegevust Eesti huvide kaitsjana kuni riigivanema otsusega 30.09.1924 määrati Eesti asekonsuliks ja 30.09.1927 konsuliks Sydneys, Austraalia ulatuses. Ta oli E. V. Kotkaristi kandja. 1935 lahkus ta E.V. konsuli kohalt, siirdudes Soome välisministeeriumi teenistusse. Hiljem oli ta Soome esindaja Shanghais, 1946 siirdus erru ja asus Austraaliasse elama. Tal oli suuri teeneid vanade väliseestlaste osas Austraalias.

Tarmak körgust 2.25 m!

N. Liidu meistrivõistlustel kergejõustikus saavutas eesti körgushüppaja Jüri Tarmak suurepärase tulemuse, ületades katsevõistlustel 2.25 meetrit, mis on maailma tänavuse hooaja parim saavutus. Katse püstitada uut maailmarekordit 2.30 ületamisega ei õnnestunud — Tarmak riivas napilt ja latt kukkus maha.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:-
Kuu ..... kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Pensionäride vastuvõtt Torontos

TORONTO (EPL) — Eesti Maja suure saali kogunes kaetud laudade ümber esmaspäeva hommikul meie vanem generatsioon, et tervitada ÜEP-le saabunud omaealisi. Kohal olid aukülalistena invaliidid ja Ontario sotsiaalministeeriumi esindajad.

Vöörsutajaks oli Pensionäride Klubi eesotsas oma esinaise E. Loosbergi ja juhatusega.

Tervitussõnad ütles Klubi asutaja Johanna Päts, kes teatas, et külaliste hulgas viibib ka 90 aastane Marie Koppermann, kes 12 aastat olnud Siberis. Konsul Ilmar Heinsoo ütles pensionieraliste poole pöördudes — "teie olete generatsioon kelle ajal eesti rahvas sai riikliku iseseisvuse, teie olite Eesti Vabariigi kandjad".

EÜP Peakomitee esimees Robert Kreem andis ühtlasi edasi ka Ontario sotsiaalministeeriumi tervituse, kus ta töötab nõunikuna vanade küsimuses.

Palvuse pidas õp. Bruno Ederma. Irene Loosberg laulis Asta Valdini klaverisaatel kolm laulu ja sõna võtsid mitmete maade esindajad. Pikemalt kõneles Marie Koppermann.

Vene rahvas umbusaldab valitsuse "arabski-poliitikat"

Läänekorrespondendid Moskvas on märganud, et enamus pealinna elanikest sai üsna kiiresti teada Egiptuse presidendi otsusest, mis nägi ette umbes 20 000 venelase väljasaatmist. Seda hoolimata sellest, et Sovjeti massmeediad alguses täielikult vaikisid uudise maha. Ent väga paljud venelased kuulavad järjekindlalt välisraadiote uudistesaateid, et saada maailmasündmustest täielikumat pilti. Muidugi mängivad uudistevahendusel itta tähtsat osa ka ameeriklaste raadiojaamad mis vahendavad uudiseid ainuüksi Ida-Euroopa keeltes.

Igal juhul on märgata, et "mees länavalt" või tavaline moskvalane ei paista põrmugi leinavat oma kaasmaalaste väljamarssi Egiptusest. Vastupidi, leitakse, et kogu Sovjeti flirt araabia maadega ja eriti Kairoga on olnud selge mõttetus. Põhjus: Sinna saadetakse liiga palju neid rublasid, mida võiks plaju paremini kodus ära kasutada. Näiteks selleks, et toota rohkem tarbekaupu — ja miks mitte autosid.

Rahulolematust valitsuse kuluka välisprogrammiga on ära kasutanud ka N. Liidus teguisevad illegaalsed, valitsusevastased grupid. Alles hiljuti väljastati lendlehti, milles soovitati venelastel streikida, et saavutada paremaid elutingimusi. Eriliselt kriipsutati üleskutses alla asjaolu, et Sovjeti valitsus kulutab oma välisabiks ja baaside rajamiseks tohutuid summasid, millised paremini võiks rakendada kodumaal.

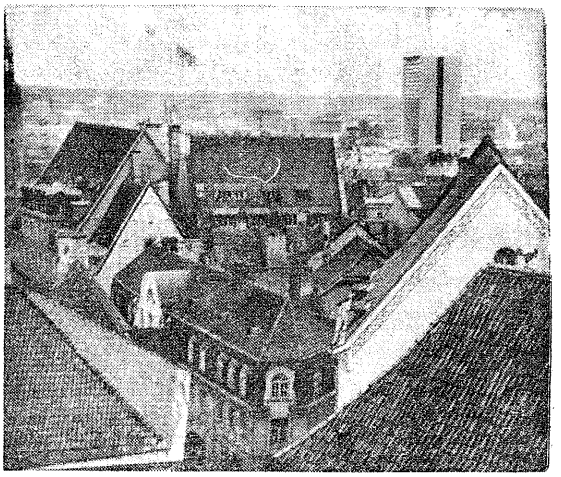
Juba nüüd on märgata, et vene rahvas suhtub valitsuse poliitikasse Lähis-Idas teravalt kriitiliselt, eriti pärast Sadati väljasaatmise otsust. Küsitakse, kas see lõpuks tähendab seda, et investeeritud summad ei anna pikemas perspektiivis mingit tulu. Seejuures mõeldakse muidugi majanduslikke hüvesid, mitte sõjalisi või strateegilisi.

Venelastel on väga hästi meeles, kuidas mitte kaua aega tagasi aidati kolossaalsete summadega teisi Aafrika riike ja nimelt Ghanat, Sudaani, Guineat ja Kongot (praegust Zairet). Sääl lihtsalt abistamissummad kadusid, ilma et Sovjet oleks kõige vähematki tagasi saanud. Samahästi oleks võinud veel miljonid ja miljardid rublad juba Kremlis ära põletada, miks pidi neid veel veetama teise maailma otsa, nendib Ivan.

Välisvaatlejad Moskvas oletavad,et Sovjeti juhid meelega annavad vahejuhtumile Egiptuses väikesed proportsioonid, kusjuures eelisatatakse jäädа niiöelda "äraootavale seisukohale". Olukord võib ju aegapikka paraneda ja tegelikult ei kardetagi, et Egiptus võib oma sidemed N. Liiduga täielikult katkestada. Pärast kuuepäeva-sõda saadud sõjalise varustuse käigushoidmiseks on ikkagi vaja Sovjeti abi, kuna võtaks väga kaua aega, enne kui Egiptus suudaks olemasolevat varustust täielikult välja vahetada näiteks prantsuse või inglise relvade vastu.

Ei usuta, et Kreml astub Egiptuse vastu välja teravas toonis. Selleks on N. Liidule liiga tähtsad olemasolevad sõjalised baasid, milliste abil scisab üleval kogu vene sõjaline jõud Vahemere ruumis. (EPL/JA).

Kekkonenile ehitati "Viru" hotelli sviit

75 meetri kõrgune Viru "vaatab" üle Tallinna ajaloolise vana linnasüdame.

HELSINGI (EPL) — Soome ajakiri "Viikkosanomat" avaldas oma 6. juuli numbris (nr. 27) reportaazhi Tallinna uuest turismihotellist "Viru", mille soome töölised ehitasid eestlastele plaanide järele. Ajakiri märgib, et hotell olevat praegu täis "rahulolevaid reisijaid Ameerikast saadik."

Ajakiri kriipsutab alla Nõukogude oludes seda erakordsust, et hoone sai peaaegu õigeks ajaks valmis — avamist tuli edasi lükata vaid üksainus kuu. Ja eestlased paistvat rahul olevat ühistöö tulemustega.

Antakse andmeid: hotell on 75 m. kõrge ja ülakorrusele pääseb kiirliftis poole minutiga. 23-korrusel on üle 400 toa, mis mahutavad 829 külalist.

Tähtsate külaliste jaoks on ruumid 14-ndal korrusel, kus stiil on täiesti erinev muust hotellist. Näiteks kuulub Soome presidendi Kekkoneni crisviiti kolm suurt tuba ja vannituba kallitest soome kahhelkividest seintega. Tubades demineerib plüüsh ja vanaroosa värv. Akendest avaneb vaade Soome suunas...

Viikkosanomat on hotelli abidirektor Arvo Tohvelmannilt kuulnud, et personali kuulub 900 inimest, kes kõnelevad soome, vene, inglise ja saksa keelt. Hotellis on uhke väljavaatega restoran luksusklassis kui ka vähem uhke rahvasöökla ning kolm baari. On ka oma ööklubi, kuhu sissepääs maksab rootsi rahas 34 krooni ja mille hämarusse mahub 150 inimest. Üle poole tulevastest hotelliklülalistest on eestlaste arvates soomlased. Majas on ka neli sauna, mida aga kasutatavat veel vähe. Kuue inimese peale läheb sauna üürimine maksma 68 krooni.

Hotelli ehitustöödel käis kokku 1499 soomlast. Samaaegselt oli maksimaalselt 400 soomlast. 60 protsenti ehitustarvetest on toodud Soomest, ülejäänud on kohapealt.

Ette olevat kardetud, et ventilatsioonisüsteem võib hakata streikima, mida aga senini ei ole sündinud. Halva ülatuse valmistanud aga liftid, millised alguses ei funktsioneerinud. Soome ajakiri märgib, et samasugused hotellid tulevad püstitamisele ka Riiga ja Vilniusse.

"Viru" sisustuse on projekteerinud eesti arhitektid. Kõik mööblid on pärit Soomest. Tubades puuduvad dekoratiivesemed ja tubades on värvid tuhmid ja tumedad.

Arvustus Stockholmi E. Teatrile Torontos

TORONTO (EPL) — Stockholmi Eesti Teater andis oma külalisetendused Eesti Päevade raamides St. Lawrence'i teatri ruumides 10. juulil. Näidendit mängiti samal päeval kaks kerda. "Vaba Eestlane" konstateerib arvustuses, millele on alla kirjutanud Valli Voitik, et August Mälk on teose kirjutanud mitte näidendina, vaid kuuldemänguna, mis kogu etenduse ajal kujuneb ka nüüd faktiks, mida unustada ei saa:

Epp Lohk imponeeris.

"Laval puudus tegevus kui niisugune, kõik tegevuslik sündmustik kanti publiku ette ümberjutustamise teel... Kui otsida vigu, siis ee kahtlemata oligi etenduse suurimaks nõrkuseks, mis eriti ennast andis tunda näiendi esimeses vaatuses", kirjutab arvustaja, kes on aga väga heal arvamisel lavastaja ja näitlejate suutmistest, tõstes eriti esile Epp Lohku:

"Epp Lohk-Sundström kuulub paguluses arenenud noorte näitlejate hulka ja ta oli üllatavalt hea, kelle näitlemisstiili peaks jälgima iga noor teatrist huvitatud torontolane. Tänu Ingele ei muutunud "Valgus sinu kätes" melodraamaks, kuhu ülemängimisse kalduv peategelane selle vaevata oleks võinud lükata".

Arvustajale on imponeerinud ka Edmar Kuus:

"Tema üleminekud esimese vaatuse emotsionaalsest idealistist paadunud egoistiks olid meisterlikud ja ta tõlgitses oma osa nüansirikaalt nagu me seda Edmar Kuusi taoliselt näitlejalt eeldada võisime".

Valdek Jürisoo saab samuti eloogi:

"Pimedat Teodori osa mängis jällegi noor paguluses võrsunud näitleja Valdek Jürisoo nii, et saalis tekkis tõiesti illusioon, et ta ei näe..."

Arvustaja rõhutab Lensi Rõmmeri lavastuse oskusliikkust, kus on osatud hoida näitlejaid ülemängimise eest, mis selle näidendi puhul kergesti võinuks olla käeulatuses.

● Geislingenis, Saksamaal, tähistas 70-aastast sünnipäeva Aleksander Kanne. Juubilar on pärit Lihulast Läänemaalt, kus ta pidas kauplust ja oli seltskonnategelane.

● Münsteri eesti rahvuskoondis valis oma esimeheks uuesti Jaan Särevi. Juhatuseliikmed on M. Sits, E. Elves pr. L. Kukk ja O. Polmann. Kooskäimiskohaks on iga kuu teisel laupäeval Münsteri Werlandstrassel asuv restoran "Dicke Linde".

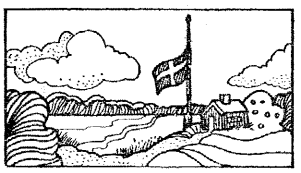
● Euroopa kontinendile saabusid reisima New Yorgist Paula Tamm, Agate Laur ja pr. Raavik koos Oaklandis eluneva pr. Valvi Korkiga.

Berliin ostab DDR-ilt maad

Schöneberg raekojas Lääne-Berliinis parafeeriti leping, mille kohaselt Lääne-Berliinil on kavas osta DDR-ilt ükstеist hektarit maad. Tegemist on osaga endisest Potzdamer Platzist linna tsentrumis, mida Lääne-Berliin hädasti vajab linnaplaneerimise huvides.

DDR on maa-ala hinnaks määranud 31 miljonit D-marka, millise summaga Lääne-Berliin on nõustunud. Tõenäoliselt kirjutatakse lõplikule lepingule alla lähemal ajal. Pärast ostu parafeerimist Schönebergis toonitas DDR-i esindaja Walter Müller, et leping, ms on esimene pärast neljavõimulepingu jõusseastumist, on "veel üks suur vastutulek Ida-Saksa valitsuse poolt Lääne-Berliini senati suhtes". Ta lisas juurde, et selline areng on täielikult kooskõlas pingevähendamise püüdlustega Euroopas.

Berliinlased aga, kellele maailmas ükski asi pole eriti püha, leiavad, et Lääne-Berliini senat või Bonni valitsus võiks väga hästi oma ostupoliitikat jätkata ja lõpuks kogu DDR-i ära osta.

Just peegelsiledais sisejärvedes upub enim inimesi paadiõnnetuste puhul. Sääl arvatakse, et päästevest on tarbetu.

Vastupidiselt üldisele arvamusele ei põhjusta vihm, tuul ja kõrge lainetus enamuse uppumiseõnnetusist.

Need leiavad aset hoopis siis, kui elu tundub kõige rahulikum — väikeses paadis, väikeses järves, suurepärase ilmaga.

Siis tundub päästevest peaaegu naeruväärse ettevaatuseabinõuna. Seda ta ei ole.

Osalt läheb väike paat kergemini ümber kui seda arvatakse (eriti kui kala hästi õnge hakkab), ja osalt ujuvad peaaegu kõik inimesed halvemini kui nad ise usuvad.

Statistika näitab, et peaaegu ükski meie paljudest iga-aastasist uppumisõnnetusist poleks kujunenud enam-aks kui märjaks seikluseks kui seljas oleks olnud päästevest.

Päästevest hoiab Sind wee peal.

Sjösäkerhetsrådet

Saksamaalt Torontosse ülemaailmsele kokkutulekule saabunud sõjavigastatuid võeti Maltoni lennuväljal vastu lillede ja soojade tervitustega. Sõjavigastatud saabusid ühiskondliku aktsiooniga ja nad on päevadel aukülalisiks. Pildil invaliide ja vastuvõtjaid. Hiljem toimus Toronto Eesti Majas suurem vastuvõtt sõjavigastatuile. (Foto Tommy Tomson)

Suomen Kuvalehti Eestist toodud miniaid külastamas

"Suomen Kuvalehti" nr. 9, toob pikema kirjutuse kahest eesti naisest, kes abiellumisega soome töölistega Tallinnas on asunud Soome, oma mehe kodumaale. Ajakiri märgib: "Möödunud sügisel kuuldus Tallinnast peagu Helsingisse äge abiellumise müdin: seal soome ehitustöölised võtsid omale eesti naisi, peagu igamees. Tulisemail nädalail peeti kolmed, neljadki pulmad. Peagu sada abielu sõlmiti. Neist on nüüd Soome jõudnud üle poolesaja nooriku. "Kuidas nad elavad külmas Soomes, sellest vestleb ajakirjanik. Sügisena äge abiellumise hooaeg Viru hotelli töölistele oli peagu vahetpidamata pulmapidu ja abiellunute uuele maale saatmise peod. Selle liikumise tõttu tekkis Soomes uus vähemik, eestisoost naiste laiali üle Soome hajutatud ühiskond. Seni (märtsi alguseni) on Soome asunud umbes 50 peret ja teised on tulemas, kuna kokku sõlmiti abielusid 100 lähikonnas.

Ajakirjanik heidab pilgu nende noorikute kohanemisele Soomes.Suur osa neist laulatati Tallinnas ja kui o/y Repo lõpetas hotelli ehitustöö, paljud töömehed otsustasid asuda tagasi Soome. Suur osa noorpaaridest reisis Soome juba mööduud detsembris.

Prekonnad on asetunud — küll juhuslikult — asuma Ida-Soome.

Neid on Savonlinnas, Kuopios. Joensuus ja nende linnade lähedal asuvas idasoome kirikuküladeS. Osa peredest katsuvad nüüd leida elupaika Helsingisse, kus ehitustöölisel on rohkem töövõimalusi.

Kalevi Lappalainen, 26, abiellus nagu teisedki, Tallinnas. Ta abiellus Endlaga, 20, kelle perekonnanimeks oli Liivak. Noored kohtusid esmakordselt ehitustöö algperioodil, mälestuste järgi sööklas, kus Endla oli kohvi joomas. Endla töötas müüjana Tallinna toiduainete äris. Töö oli raske ja kiire. Tööaeg koguni 12 tundi päevas.

"Kas te mõtlete ka Soomes hakata tööl käima?" küsitakse temalt.

"Pole veel jõudnud siin tööd otsida. Näib nii, et töö saamine on raske," vastab Endla üsna heas soome keeles.

Endla on tasane, ebatavaliselt külalislahke ja meeldivalt esinev noor proua.

Ajakirjanik kirjeldab, et niipea kui ta jõudis sellesse Savonlinna korterimaja korterisse, hakas Endla kohe kohvi keetma, vähimatki küsimata, mis asja neil temaga tegemist on.

Põrandal mängis väike Eva, 3-aastane tütar, kes sündinud perele Tallinnas. Tüdruk räägib veel eesti keelt, aga õpib kindlasti pea rääkima ka soome keelt, sest see on nüüd perekonna koduseks keeleks.

Mõni aasta tagasi anti Soomes kodakondsus kohe abiellumise järgi igale välismaalasele, kes soomlasega abiellus. Aga pärast seda on seaduses tehtud muudatus: abiellumine soomlasega ei tee välismaalasest juriiliselt Soome kodanikku. Sellisel välismaalasel tuleb olla Soomes enne vähemalt kolm aastat kui Soome kodakondsus võidakse talle anda.Muul juhul peab välismaalane asuma Soomes viis aastat, mis järgi tal tuleb paluda vastuvõtmist kodakondsusse.

Endla jutustas, et ta on tulnud sellise, mõttega, et jääda Soome ja ta mõtleb aja saabudes nõutada Soome kodakondsuse.

"Kas olete Soome tulekut kahjatsenud?" küsitakse temalt.

"Ei ole, mitte vähimatki."

Noor proua suhtub optimistlikult oma tulevikku vööral maal. Ta plaanitseb õppida turistigiidiks, sest ta valdab hästi vene keelt ja eks ta asu ju Savonlinnas, Soome ühes kuulsamas turismikeskuses.

Raudbetooni tööline K. Lappalainene on olnud detsembrist alates töötu. Ehitusmehed on talvel alati kuude kaupa tegevuseta, kuna karm talv ei lase ehitustöid jätkata.

"Kuidas on pere saanud hakkama?" küsitakse jälle.

Siiamaani hästi. Olen võtnud väike puhkust selle Tallinna-reisi järgi — seal tegin kaks ja pool aastat tööd ilma, et puhkust võtsin. Nüüd tuleb puhata, seletas pereisa.

Perekonnal on kahetoaline korter köögiga mugavas korterimajas.

Endla Lappalainen õppis 8 aastat eesti algkoolis. Sellejärgi ta hakkas töötama ja õppis praktilises töös müüja kutse. Seda kutseoskust pole hõlbus sobitada Soomes, kuna mõlemal maal on oma erilised müügikombed. Töö saamine on esialgul päris raske küsimus. Samades raskustes on teisedki Eestist tulnud noored naised. Kui veel võtta arvesse, et suurem osa nende meestest on ehitustöölised, hooajatöölised, kes kergesti võivad sattuda töötatöölisteks, siis muutub see naistele murerikkakas probleemiks. Kuid kohanemiseks on vaja ka muud kui tööd.

"Kuidas on soomlased teisse suhtunud?"

"Päris hästi. Uued sugulased on toredad inimesed ja muid ma pole veel jõudnud kohata. Kõik on olnud väga sõbralikud," vastas Endla.

"Kas on olnud ka kojuigatsust?"

"Mõnikord tuleb suur igatsus minna tagasi Tallinna, peamiselt siis, kui ema sealt helistab," seletas Endla, "aga ega Tallinn kaugel ole ja sinna võib reisida sugulasi külastama".

Ka Tallinna-sugulaste Soomekülaskäigud on võimalikud, kuid natuke kallimad.

N. Liidu viisa maksab 400 rubla, mis on suur raha (1 rubla — üle 4 Smk.). Selline viisumi kõrge hind paneb sealsed sugulased enne kaks korda mõtlema, kui lähevad Soome sugulastele külla.

"Kas minija ja ämma vahel on olnud kitkumist?" küsis ajakirjanik.

"Ämm on väga tore", ütles Endla.

"Nii on minijagi," vastas ämm, kes ei näe ka välja kurja ämmana.

Soome asunud hotelliehitajate perekonnad peavad ikka veel omavahelisi sidemeid üksteisega. Noorikud on juba Tallinnas õppinud üksteist tundma ja juhuslikud külaskäigud toimuvad ka praegu Soomes.

Noortel eestisoost naistel tuleb aga sõlmida omad, soomlaslikud sõprussuhted — siis nad ei moodustaks kinnist eesti emigrantlikku ühiskonda.

Samas linnas elab veel teine Tallinnast toodud noorik Mella Niskanen, 35, sündinud Tomson. Ka tema tuli detsembris uuele kodumaale kaasas 3-kuu vanune Tiina Kyllikki. Ka tema on hästi Soomes kohanenud ega mõtle tagasiminekule. Ta on kogu oma neiuea õppinud keeli, ja muudes koolides ja kursusil, nii et polevat saanudki enne seltskondlikult suhelda kui oli juba 35-aastane. Valdab vene, saksa, inglise, prantsuse ja eesti keelt. On lõpetanud Tallinna Tehnikaülkooli ja töötanud raamatupidajana ja majandusjuhina. Praegu on ka tema mees Savonlinnas töötu, kuid Mella tahab minna Helsingisse paremaid võimalusi otsima ja mõtlete tagamaal on koguni oma maja omamise kava, kuhu mahuks see "korvitäis" lapsi, keda ta veel loodab saada.

Need kaks peret näivad tundvat end Soomes hästi. Samuti läheb ka suuremal osal eestist toodud naistel. Kuid mõnel on ka kohanemisraskusi. Võibolla on neid halvasti vastuvõetud? Või on tööliskiusimus olnud ülelüa raskeks probleemiks?

Võibolla on Soome olnud pettumuseks noorikuile, kes on arvanud misteab oludest ja lootustest, et soome ehitustöölised oleksid võimelisedpidama ülal seda kõrgemat elustandardit mis vööral töölisil oli Eestis, kuid mida pole enam võimalik pidada Soome oludes.

Igal juhul on mõned noorikud tagasi Tallinna läinud. Neil juhtudel on pered lõhenenud, sest soome mehed pole oma naistele sinna järgnenud.

Kuid Soomes on ka neid eesti naisi, kel on võimaldunud üksikjuhtudena asuda Soome enne Viru-hoteli ehitustööde algust. Need naised on kohanenud hästi, üks neist on kooliõpetaja, teine kodune, kolmas töötab kontoris. Nad on soomestunud sel määral, et nad ei soovi, et neist räägitakse eesti naistena. Küsimuses on endisest kultuurist loobumine ja samastumine soome ümbruskonna ja elustiiliga.

SP

Moskva võitleb uute seadustega joomise vastu

Kogu N. Liidus, ka okupeeritud Eestis, on äkki avastatud partei pooli uus "klassivaenlane", kelleks on alkohol. N. Liidu partei keskkomitee on nimelt muutunud senist taktikat, kus alkohol oli riigile heaks sissetulekuallikaks ja loodab nüüd alkoholivastaste rangete seaduste kehtestamisega neid sissetulekuid asendada osalt trahvidega, osalt aga ka produktsiooni paranemisega, mida alkoholism on järjest alla viinud. Alkoholiseadused kehtestati dekreediga 20 juunil ja samasugused seadused võtsid vastu ka liiduvabariikide valitsused. Eestis ajalehed pühendasid seadusele palju ruumi.

Alkoholi levitamisel (ja rahvale pealesurumisel) unustati Lenini ideoloogiline seletus, et ka alkohol olevat üks minevikust pärinev kodanlik igand ja et kommunistlikus ühiskonnas ei vajatavat enam alkoholi. See teoreetiline seisukoht oli aastakümneid teravas vastuolus igapäevase praktikaga, sest statistika näitab, et kui aastail 1945—1970 rahva arv kasvas 20 prots. võrra, siis samal ajal alkoholi tarvitamine kasvas 250 prots. võrra.

Joomise pidurdamiseks kahekordistati vodka hind. Praegu maksab liiter normaal-vodkat 12 rubla. Neid, kes valmistavad ise puskarit kodusel teel, karistatakse esimesel korral rahatrahviga kuni 100 rubla või möistmisega karistuslaagrisse kuni üheks aastaks. Korduva delikti korral võidakse karistada rahatrahviga kuni 300 rubla või möista kaheks aastaks karistuslaagrisse. Neid, kes müüvad puskarit, karistatakse vangimajaga kuni kolm aastat ja varanduse konfiskeerimisega.

Kui laastav on alkoholi toime Nõukogude Liidu rahvaste elule, selle kohta kirjutavad lääne-saksa ajalehtede korrespondendid Moskvast, et alkoholi tarvitamine põhjustavat 98—100 prots kõigist mõrvadest, 80—90 prots kõigist vargustest, 53 rpots. kõigist röövimistest ja 72 prots kõigist raskeist kehavigastusist. Ka kõik vägistamised toimuvat alkoholi mõjul. Lisaks kirjutatakse alkoholi arvele kuni 60 prots. kõigist abieluhahutusist.

Alkoholi tarvitamine oli viimaseil aastail nii ulatuslik, et paljudes linnades ja rajoonides tuli asutada isegi eri-kainestusmajad naistele. Meeste kainestusmajades lamavat kõrvuti tööliste, autojuhtide ja öövahtidega ka arstid, kooliõpetajad, insenerid, näitlejad ja kunstnikud. Joobnud olekus avalikku kohta ilmumist karistatakse rahatrahviga 3—10 rublani.

Neid vanemaid, kes lastele pakuvad alkoholi või alaealiste joomist soodustavad, võidakse karistada korduvate juhtude korral kuni 5 aastaks karistuslaagrisse saatmisega. Neid, kes joobnud o' 'us juhivad autot, võidakse karistada rahatrahviga 10—30 rublani ja juhiloa äravõtmisega kuni kaheks aastaks. Kroonilised alkohoolikud võidakse saata kuni kaheks aastaks ravile töö-kasvatuslaagrisse.

Maal ja alevites kuuluvad kroonilisteks alkoholikuite hulka ka juba noored. Seletatakse, et joomise abil püütavat surmata üldist igavust. Umbes poole kõigist kroonilistest alkoholoolikuist moodustavat need, kes teenivad vähem kui 80 rubla kuus.

Alkoholi tootjana esineb riik, ja tootmine ei toimu mitte huupi, vaid plaani järgi. Ka nõuab riik, et plaan tuleb täita (ning preemiate saamiseks ka ületada). Seda mitte ainult tootmiseks, vaid ka kaubanduses. Seega inimesi otse sunnitakse jooma.

Sotsioloogid oma uurimustes kurdavad, et kõigi teiste tarbekaupadega võrreldes alkohol olevat Nõukogude Liidus siiski veel odav, ja nii laiale massile kättesaadav. Unustatakse aga, et üsna tihti ärides puuduvad tarbekaubad, ja et neid ei ole, siis ostetakse viina, mida võidakse alati saada ilma järjekorrata (sabas seismata). Kas uued vodkaseadused olukorda parandavad, on rohkem kui küsitav, sest vaesemal rahvakihil, eriti muud vahendit eneseväljendamiseks kui joomine.

EESTI MAJA WALLING. 34-I

Tel. 114777 (majavanem) 218134 (perenaine)

● EESTI MAJA KOHVIK AVATUD 26. JUULIST PEALE

Meeldetuletuseks kõigile — Eesti Maja avab uuesti uksed pärast lühikest suvevaheaega kolmapäeval 26-1 juuli. Nagu varem samadel veergudel nimetatud, on paari nädala jooksul ainult kohvik külastajate vastuvõtuks lahti ja siis vaid lihtsamaks serveerimiseks nagu kohvi, õlu, võileivad jne. Lahtiolekuaeg on piiratud äripäevadel kella 12-18-ni, laupäevadel 12-15ni, kuna maja aga nendel pühapäevadel on suletud.

Augusti keskpaigal algab töö normaalsel kujul harilikkude lahitolekuaegade ja täie serveerimiskapatsiteediga, mil jälle ka igasuguseid tellimisi hakatakse vastu võtma. Sellest täpne teade aga augusti esimesel poolel.

950 traktorit jäid juhita

Tartus ilmuv "Edasi" kirjutab ühes oma märtsikuu numbris: "1971. a. võeti meie vabariigis traktori juhtimise load ära üheksasa- ja viiekümnelt mehelt 950 traktorit jäi lahtise uksega parkimisplatsile. Üheksakümnel juhul sajast oli põhjuseks viin."

Samas lehes ja samas kirjutuses, mille autoriks Ott Kool, kirjutatakse samast küsimusest: "3 5juhiluba võeti ära esimese liigi traktoristidelt, 160 juhiluba võeti teise liigi traktoristidelt ja 485 juhiluba võeti kolmanda liigi traktoristidelt. Ülejäänud mehed, kes load ära andsid olid madalama kvalifikatsiooniga mehhanisaatorid. Üldse oli üle 350 majandi, kus traktoriste sunniti panema load lauale."

● Eskilstunas sündis Solveig ja Olev Kikajoonile poeg.

Hävitus "Agnese" jälgedes Eestlased Ameerika orkaanis

Ameerikat tabavad aegajal orkaanid, millele meteoroloogid annavad naiste nimed. Võibolla tujukuse pärast, kuid alati on nende hävitus ülimalt maskullinne ja häda sellele paigale, milline satub tornaadole jalge alla. Asja tabas orkaan Agnes Ida-Ühendriike, kus teatavasti elab rohkesti eestlasi, kelledel tuli üle elada loodusjõudude hävitus. Ajakirjanik Viktor Minneste, kes elab New Yorgi osariigis Corningis, kirjeldab allpool oma üleelamusi.

Viktor Minneste jutustab:

— Elasime seekord üle ehtameerikaliku veeuputuse, millist ma elus varem pole näinud, küll aga mõni; kord lehtedest ainult lugenud. Too oli üks neist kurikuulsaist Ameerika tornaadodest, mis igal aastal meie maal teeb siin või seal hävitustööd. Corningis ei mäletata, et siin kunagi oleks mõni tornaado suuremat kurja teinud. Seekord aga see juhtus.

See oli Agnese-nimeline, mis algas kusagilt Kariibi merest ja tuli Põhja-Floriidast USA rannale üle maa põhjast itta veeredes näis ta jõust tühjaks jooskvat ning tornaado asemel oli ta ainult veel n.n. troopiliseks tormiks, mille tuulekiirus aga tormakus pole enam nii kardetav kui tornaadol. Ta tuli üle Pennsilvaania välja, kust kaldus itta Atlandile.

Veetnud veidi aega merel ja kogunud seal endasse uut vett, mõtles järsku ümber, pöördus ootamatult tagasi mandrile ja asus siis teele läbi Pennsilvaania otse üles põhja, otsekohe meie suunas, laskudes täie vihma ja veeraskusega Pennsilvaania ja N. Yorgi läänepoolsele alale, otse üle Corningi.

Vihma sadas 2-3 päeva järjest. Tuult suuremat ei olnud. Madalamad alad lainetasid varsti nagu hiigla järved, jõed tõusid kiiresti üle kallaste ja kõrged tammid kahelpool jõge linnades (Corningis need olid 22 jalga kõrged) olid varsti ise vee all. Tormas edasi kohutava kiirusega ning ennenähtamatu jõuga, purustades kõik mis ette juhtus.

Corningis purunesid kaitsetammid viies kohas ja enamik linna oli vee all. Mitututhat inimest olid järsku ilma peavarjuta ja varanduseta. Meie pääsesime seekord. Elame natuke kõrgemal. Öieti magasime kogu selle katastroofi maha — sõna otses mõtes. Naine läks õhtul natuke varem magama, mina jäin veel üles, et televisioonis jälgida, mida torm teeb. Südaöised päevauudised olid kaunis rahustavad: Corningis oli vesi jões tõusnud päevaselt 15 jalalt südaöösks 18 jalale ning näis jäävat sellele püsima. Teades, et kaitsetammid on küllalt kõrged ja et vesi nähtavasti enam kõrgemale ei tõuse, läksin ka voodisse.

Magasime kl. seitsmeni hommikul. Kella kuua paiku korraks voodist välja minnes nägin õues meie ukse juures 5-6 aastast tütarlast, kes vahtis teise korruse akendele meie naabermajas ja hõikas vahetevahel kedagi seal nimepidi. Ei teadnud sellest midagi pidada ja läksin voodisse tagasi.

Hommikul äratab naine mu üles ja ütleb, et midagi on kusagil lahti, sest kell on kolmveerand seitsme peale seisma jäänud, elektrit ei ole ja telefon ei tööta. Kõik näis ümberringi olevat imelikult vaikne.

Ainult kusagil rääkis väljuhääldi korduvalt midagi, mis oli meist aga küllalt kaugel, et aru ei saanud, mida räägiti. Meie vastasmajas üle tänava seisid paar inimest ja vahtisid koolimaja poole, mis meilt kolm maja edasi, nagu oleks seal midagi lahti. Läksin vaatama: ei midagi erilist, mõni üksik inimene siin-seal, sombune pehme hommik. Vihmasadu oli lakanud, kuid imelik, et kogu tänav näis korraga kuni koolimajani olevat täis autosid, mõlemad tänavaääred täis, masin masina küljes. Ei saanud ikka veel aru, milles asi seisab. Aknast välja vaadates üle linna nägime helikoptereid põrisemas eemal üle jõe linna kohal. Laskusid siia-sinna puude taha, üks koguni ühe 10-korruselise maja katusele Mõned mehed askeldasid seal helikopteri ümber, siis tõusis see otse üles ja läks oma teed. Valjuhääldi rääkis aga jatkuvalt kusagil midagi. Siis kadus ka gaas — õnneks olime aga hommikusöögi enne valmis saanud.

Läksin välja, et eemalasuvasse toiduainete kauplusse minna ning sealt kuulata, mis linnas õige lahti on. Teel kohtan tuttavat naist, kes rääägib, et linnas olevat suur uputus. Kaitsetammid üle ujutatud, linna suurim sild üle jõu kokku varisenud, ühendus ülejõe linnaga katkenud. Tänavail sõidetakse paatidega. uputusalane osa linnast kõik evakueeritud, inimesed paigutatud igale poole kuhu saadud linnast välja, tuttavate juurde,koolimajadesse jne. Ka meie lähedane suur 3-4 korruseline koolimaja olevat põgenikke täis.

Läksime siis naisega linna vaatama. Ei jõudnudki kaugemale kui paar maja edasi, kust pöördusime risttänavale, kui juba paistis südalinnast puhas veemeri tänaval vastu. Pilt oli erakordne. Vesi, vesi ja kõikjal ainult vesi. Majad ujusid vees. Pöördusime koju tagasi ja leidsime lisaks kõigele, et ka vett enam kraanis ei olnud.

Siit peale olime välisilmast täielikult lahutatud. Ei mingit ühendust: raadio ei töötanud, samuti mitte televisioon ega telefon. Post seisab, autoühendused katkenud, raekoda ja majad vees, äride rajoon üle ujutatud, haiglat evakueeritakse ja vabrikud kõik seisavad.

Ameeriklaste auks peab aga ütlema, et nad oskavad asju korraldada. Juba teisel päeval asusid igasugused korraldajad tegevusse. Hakati kohale tooma vett suurtes tankides, toiduained saabusid helikopteritega, ajaleht toodi teistest linnadest. Palka ja pensione maksti lihtsustatud korras, et mingeid allkirju polnud vaja anda, kõik läks kiirelt ja libedalt. Süüa anti igale kes tahtis, samuti toitaineid põhimõttel: palju siis keegi ikkagi jõuab süüa või endale koju tirida. On vaja, võtke ja viige!

Pean küll tunnistama, et ma pole oma elus nii hästi süüa saanud,kui see kaks nädalat siin selle katastroofi ajal. Kolm toitu päevas. Kõik rikkalikud ja mitmekülgsed. Kohvi võis saada kogu päeva, samuti kohvikõrvalisi küpsiseid. Korrarikkumisi — ei mingisuguseid. Väljast toodi korda pidama ja hädalisi abistama rahvakaardi osi, sõjaväge ja politseiüksusi.

Aga kõige heleda kõrval ei puudunud ka tumedaid kohti. Näiteks post. Mitu päeva oli kohalik postkontori ülem täielikult "kaotanud pea". Kuigi postkontor oli veest täielikult puutumata, kirjakandjad kõik kohal, löi postiülem siiski postkontori uksed kinni. Inimesed, kel seal olid kirjakastid, ei pääsenud oma posti juurde, uksele mingit teadet ei pandud ja postiülem ise lonkis kui peata kana mööda tänavaid. Igale, kes aru päris, oli sama vastus: "Ei ma tea midagi."

Võttis ligemale paar nädalat enne kui kujunud post jõuti inimestele kätte toimetada. Mõned saadetised jäidki kadunuks.

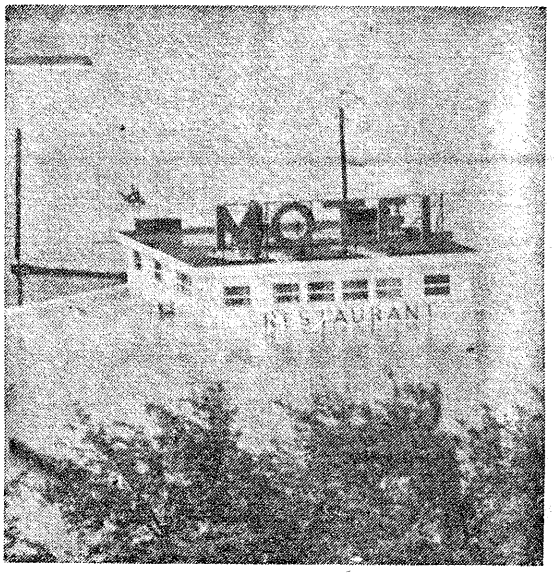
Kõiges muus oli aga asjade jalule-seadmine kiitust teeniv. Praegu, natuke rohkem kui kaks nädalat peale katastroofist möödumist, on elu jälle normaalselt käigus: kõik käitised tööta vad jälle, asutused ja ärid on täis tegevust, pangad võtavad raha vastu ja annavad välja.

Ainult suur osa linnast on kui surnud: majad hävinud või raskelt rikutud, tänavad üleskistud (vee tõõd).

Inimestele antakse aga kõike vajalikku abi. Kaitsetammid on viimseni parandatud, sillad on jälle sõidetavad, väljaarvatud üks, mis on täielikult rusudes (raudtee sild).

Meile isiklikult kogu see katastroof muud kurja ei teinud kui et tuli oma kaks nädalat külmas elada. sest ilmastik muutus millegipärast võrdlemisi külmaks. Magada oli niisuguses röskuses õige ebamugav. Nüüd on see aga jälle kõik möödas ja elu läheb oma rada edasi.

VIKTOR MINNESTE

Motell autostraadal muutas üksikuks saareks äkki tekkinud hiigeljärves . . .

EESTI NÄDALAKS kuulutas Toronto ülemlinnapea William Dennison kogu nädala, mille jooksul linnas toimuvad eestlaste ülemaailmse kokkutuleku üritused. Pildil kirjutab ta alla vastavat proklamatsiooni oma tööruumis Toronto raekojas. Tema taga seisavad eestlaste esindajad — Rahvasliku Välisvõitluse Nõukogu peasekretär Enn Salirand ja esimees Hans Lupp, Eesti Päevade esimees Robert Kreem, Saksamaa eestlaste esindaja J. Särev ja Eesti Päevade tegelane pr. M. Laansoo. (ME-foto Tomson)

Eesti arstid loovad liidu

TORONTO (EPL) — Ülemaailmsel Eesti Arstide Päeval Torontos, kus osavõtjaid-arste oli 72, otsustati luua ülemaailmne Eesti Arstide Liit.

Arstide Päeva avas dr. Priit Paas. Teaduslikke ettekandeid esitasid dr. J. Novek Rootsist, dr. J. Roos ja dr. H. Meema Torontost ning hambaarst Maret Truuvet Torontost.

Dr. Olaf Kibe andis põhjaliku ülevaate arstide tegevuse sotsialiseerimisest Rootsis .Rootsi hambaarstide väljaöppest refereeris Maret Paljak Stockholmist. Pärast koosolekuid külastati Toronto ülikooli arstiteaduskonna osakondi ja instituute.

Saksamaa eestlased valimisile

MÜNSTER (EPL) — 2.-10. septembrini toimuvad Lääne-Saksamaal eestlaste üldvalimised Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis uue esinduskogu moodustamiseks, kuna senise esinduskogu mandaataeg on lõpule jõudmas.

Valitakse 15 saadikut referendumi teel. Nagu ajaleht "Eesti Rada" märgib, on valimistest osavõtt määrav ka saksapoolse toetuse suuruse küsimuses. Oldakse nimelt huvitatud, kuivõrra eestlased oma asja vastu huvi tunnevad.

● Helsingist saabus USA-sse ja Kanadasse reisile mag. phil Esmo Ridala abikaasaga.

Saksamaa eestlaste esindus 20-aastane

Saksamaa eestlaste keskorganisatsioon EÜSL — Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis — sündis meeleolude kibedusest: pärast suurema osa kaasmaalaste lahkumist Lääne-Saksamaalt. Need, kes Saksamaale jäid, lülitati saksa majandusse. Ka elunes see ülejääk, arvult 3500 — 3800 inimest, hajali üle terve Lääne-Saksamaa. Et organiseerida ka neile eestlasile õiguslikku kaitset ja majandulikku abi ning et elada edasi rahvusliku ühiskonnana, asusid üksikud idealistid looma keskorganisatsiooni, mis nüüd — suvel 1972 — tähistab oma 20. aastapäeva.

Koosolek Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis asutamiseks toimus 16. märtsil 1952 Augsburgis. Sellel koosolekul valiti uuele organisatsioonile ka ajutine juhatus. Esimeheks valiti vandeadvokaat Karl Grau, kes koostas ka põhikirja, milles esinevad kaks haldusvormi: liikmete poolt valitav Esinduskogu (parlament) ning Esinduskogu poolt valitav Keskkomitee (valitsus). Põhikiri kanti Augsburgi kohturegistrisse 4. aprillil 1952.

Kroonika näitab, et I Esinduskogu valimised toimusid Võidupühal 1952. Hääleõiguslikke liikmeid oli siis 2188.

Valimistest võttis osa 1564 (73,3 prots.) isikut. Kandidaate oli 38. Esinduskogusse aga valiti iga 100 hääleõigusliku liikme kohta üks esindaja. Seega 22 esindajat. Oma esimesel kokkutulekul valis I Esinduskogu siis ka EÜSL-i Keskkomitee. Esimeheks valiti kol. H. Stockeby ning liikmeteks dr. O.A. Webermann, E. Reisenberg, J. Lepik ja J. Västrik, kelledest kaks viimast kuuluvad veel nüüdki Keskkomitee koosseisu.

Paljud neist, kes löid organisatsiooni Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis või kes kuulusid I Esinduskokku, et esine enam elavate nimekirjas. Need idealistid-demokraadid olid: Karl Grau, Hermann Stockeby, prof. dr. Hugo Kaho, prof. dr. Bernhard Jürgens, Jaan Priimägi, Johannes Õunap, dr. Georg Kull, Karl Hintzer, dr. Otto A. Webermann, Erik Link, Albert Pullerits, Ludvig Jakobsen, Aleksander Luik ja Paul Merits. Neile kuulub Saksamaa eestlaste lugupidamine ja tänu.

Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis juhib ja kannab Keskkomitee, kellel on täita suured ülesanded: haldus (mis haarab endasse ka pagulaspoliitilised küsimused ja eestlaste huvide ametliku kaitse), hoolekanne ja abistamine ning haridus- ja kultuuritöö.

Eesti Ühiskond Saksa Liiduvabariigis Keskkomitee tegevus haarab üle 20 rahvuskoondise ja üle 200 üksikult eluneva kaasmaalase. Üldse kuulub EÜSL-i liikmeskonda praegu üle 1700 isiku. Keskkomitee esimeheks on praegu Johannes Västrik, abiesimeesteks A. Joonson ja J.Pent, sekretäriks J. Lepik ning laekuriks-varaholdjaks R. Saluri.

EÜSL-i karitatiivse organina tegutseb Abistamisfond ka selle juhatus, kusjuures selle esimeheks on automaatselt Keskkomitee esimees.

Abistamise ja hoolekande kõrval omab olulise tähenduse haridus- ja kultuuritöö, milles üheks tähtsamaks alaks noorte rahvuslik kasvatus. Selle võimaldavad täienduskoolid, millede peamiseks ülesandeks: säilitada rahvuslust, viljelda eesti keelt ja kodumaatundmist, kasvatada noortest tublid rahvuslased, süvendada armastust Eesti vastu, tutvustada Eesti minevikku ning sisendada usku ja tahet selle maa taasvabastamiseks, kusjuures sama ülesannet täidavad ka noorte suvikodud.

Uue, VII Esinduskogu valimised toimuvad septembris 1972.

Indiaani vähemuse võitlus kultuuri ja olemasolu eest

CHEROKEE (EPL) — Mul on tunne, et pean mõne rea kirjutama mehest, kelle nimi oli George Guess või George Gist, kuid kes on tuntud Sequoyah nime all. Ta oli Cherokee indiaanlane, sündis Tuskegee külas Tennessees, kasvas üles Alabamas. Tol ajal polnud küll keegi huvitet ülesmärkimast, mil üks või teine indiaanipoiss sündis, aga on teada, et ta a. 1812 võitles vabatahtlikuna koos cherokee pääliku Junaluskaga kindral Andrew Jacksoni all, kes oma elu võlgu jäi Junaluskale, kuid sest hoolimata neli aastat hiljem murdis che oedele antud lubadused.

On säilunud lugu, kuidas paar indiaanlast Sequoyahle rääkisid, et valgetel meestel on "rääkivad lehed" kuhu on imelikkude märkidega pandud kõik nende tarkus, nii et seda ei saada enam ära unustada. Sequoyah olla sellepeale üteinud: "Mina võin teha sedasama, mida valge mees võib". Ja hakkas mõtlema selle üle, kuidas leida märke, mis lasel.sid cherokee keelt talletada "rääkivatele lehtedele". See töö võttis tal aastaid ja tekitas vastuseisu nii sõprade kui omaste hulgas. Ta oma naine, Molly Runnigwolf, põletas kord kõik puukoorelõikid ja muu materjali, kuhu Sequoyah oli teinud omad märgid, ja tema idee vastased ei rääkinud tema enda ega tema perega, kuna arvati et valge mehe kunstidest võib indiaanlastele ainult halba tulla.

Sequoyah katsus algul luua iga cherokee sõna jaoks märgi, kuid olles teinud neid mitmetuhande sõna jaoks, taipas ta, et on võimatu meeles pidada piipalju märke, ja katsus leida märke lausete jaoks, kuid seegi osutus võimatuks, kuna lausekombinatsioone oli lõpmatu arv. Järgmine samm oli olnud kuulata cherokee keeles esinevaid "hääli" ja nende jaoks lihtsate ja meelesseisvate märkide leidmine. Kuid siingi tuli tal häda kätte — ta lihtsalt ei leidnud niipalju märke, kui vaja oleks olnud ja need olid liiga üksteise moodi, aga kuna Sequoyah nüüd oli õigel teel, siis tuli talle juhus appi: ta leidis ajalehetüki ja seal nägi ta ootamatult märke, mida ta ise polnks kunagi suutnud välja mõtelda ning saades sellise märkidetagavara hakkas ta uuesti kuulatama cherokeede kõnet ja neist üksikuid häälitsusi eraldama ning märkideks jagama. Lõpuks oli ta loonud 86 sümbolit, märke, mis tähistasid kõiki cherokee keeles esinevaid häälikukombinatsioone ja andis seega cherokeele iseseisva kirjakeele.

Näide Sequoyah poolt loodud cherokee tähestikust.

Tähestik oli küll loodud, kuid selle õpetamine ja rahvale oli vähemalt sama suur probleem. 1816 oli loodud Indiaani Territoorium Arkansasesse ja Sequoyah läks sinna koos chief John Jolly ja väikese grupi cherokeedega. Kahe aasta pärast läks chief Jolly mahajäänud cherokeedele järele ja Sequoyah võttis oma tähestiku abil "rääkivaid lehti" kaasa sõpradele ja omastele ning see äratas cherokee rahva hulgas suurt imetlust ning sai pöördepunktiks suhtumises oma kirjakeelesse.

Sõbrad ja teisedki hakkasid õppima tema märke, et ise kirjutada ja lugeda "rääkivaid lehti" ja kiiremad neist olla selle kunsti õppinud nelja päevaga. Peagi oli kogu rahvas sellest huvist nakatet ja 1824 määras Cherokee Council talle aumedali ja tunnustuskirja teenete eest cherokee kirjakeele loomisel. Järgmisel aastal alustas koolitet cherokee David Brown piiblit cherokee keelde tõkima, 1828 tehti Bostonis trükipress Sequoyah tähtedega ja New Exhotas, Georgias hakati trükkima Cherokee ajalehte "The Phoenix".

Samal aastal käis Sequoyah cherokeede delegatsiooni liikmena Washingtonis oma rahva õigusi nõudmas, seal oli ta juba tuntud ja kunstnik Ch.B. King maalis tema portree ja õpetlased uurisid tema tähestikuloomise tööd.

1838 oli president Andrew Jackson teinud kurva otsuse kõikide cherokeede ümberpaigutamise Oklahomasse. See otsus viidi läbi vastu cherokeede tahtmist päris küüditamise korras. Oklahomasse sattus ka Sequoyah ja tal tuli oma tarkust ja väärikust kasutada rahu loomiseks seal varem asunud indiaanlaste ja juurdetoodute vahel. Tema mõjul moodustati "Tribal Goverment", loodi rahu ja cherokeed harjusid uues ümbruses elama.

Sequoyah ei saanud aga rahu — ta teadis, et cherokeesid elas ka Texases ja Mexicos ja olid seal pidevate rünnakute tõttu valgete poolt peaaegu hävinemas. Ta kogus kaheksa meest oma lähimate sõprade hulgast ja läks a. 1842 neid hukkuvaid rahvagruppe Oklahomasse toomaa. Sellelt matkalt ei tulnud ta enam tagasi ja ta haud on teadmata.

See on lugu cherokee indiaanlasest Sequoyahst — mehest, kes teadaolevalt üksi on loonud iseseisva kirjakeele. Tema nimi on jäädvustet puuliigi nimena (Sequoyah Redwood Trees) mis kasvavad cherokeede maa metsades.

ENDLE KÖKS

Eestlased on ainuke vähemus Rootsis, kel on kaks korda nädalas ilmuv informatsiooni- ja uudisteleht päevaajakirjanduse tüübist, eestluse häälekandja

EESTI PÄEVA-LEHT

Seda eelist on eesti rahvusgrupil põhjust hoida üldise kogunemisega tellijaskonda. Rootsi ajakirjandusel on rasked ajad ja neile antakse riiklikku abi. Eesti ajalehte ei aita aga keegi muu kui eestlased ise. Seepärast on oluline, et

kõik eestlased on eesti ajalehe TELLIJAD

Helistage EPL talitusele tel. 08/21 84 46. Paneme Teile ajalehe käima. Või tellige otse köikidest postiasutustest Rootsis ja Skandinaavias.

Jälle kallim

Inflatsioon Rootsis väljendub mitte ainult ikka veel tõusvates toiduainete hindades, vaid ka "vaimutoidu" hind kerkib.

Suured Stockholmi-lehed Dagens Nyheter ja Svenska Dagbladet lähevad 1. augustist kümme protsenti kallimaks — aastatellimine tõuseb 185-le kroonile.

KGB-psühhiaater "ravib" terved vaimuhaigeteks

Läänemaades on juba pikemat aega päris hästi tuntud N. Liidus kasutatavat meetodi poliitiliselt kardetavaks peetavate kodanike hullumajadesse paigutamiseks. Vähem on seni teada olnud selle karitusviisi sisemine korraldus. Viimasele heidab nüüd mõnesugust valgust Londoni Economistis juuli alul ilmunud reportaazh Iisraelist. Viimasel ajal sinna saabunud juutide hulgas on nimelt mitmeid karistusaluseina N. Liidu hullumajades kinnipeetuid ning samuti mõned vaimuhaiglate arstid.

Nende jutustusist kujunev pilt on kokkuvõttes järgmine:

"Sotsiaalselt kardetavate" isikute psühhiaatriline "ravimine" on ühe vaimuhaiguste professori, dr. Daniel Luntsi kontrolli all. Oma arstiameti kõrval on ta ühtlasi ka KGB polkovnik. Tema väiteks olla, et "kui mina ütlen, et üks inimene on shizofreene, siis ta seda ka on — täpselt nii kui ma ütleksin, et üks tuhatoos on shizofreene, siis ta seda on".

Samuti leiduvat tunnistajaid, kes väidavad teda olla nähtud nõelu alasti naispatsientide rinda ajamas ettekäändega, et sel teel tõestada nende hüpertundlikkust ja seega pataloogilisust.

Paralleelselt dr. Luntsi ja KGB poolt organiseeritud vaimuhaiguste "ravimise" süsteemiga, mille keskuseks olla Serbsky Instituut Moskvas, eksisteerib N. Liidus ka tavaline vaimuhaiguste arstimise süsteem paljude dispensääride ja haiglatega. Dr. Lunts võivat aga igal ajal "erilisse vaimuhaiglasse" kinni panna lasta igaüht, kellel kunagi midagi mõne närviarstiga tegemist on olnud. Esialgu võetakse sellised patsiendid "observatsiooni alla", mille järel neid hiljem võidakse lavastatud kohtuprotsessidel neisse haiglasse tähtajata kinnipidamisele mõista. Ka on dr. Luntsi poolt ajajooksul välja arendatud eriline võtts artliku läbivaatuse tehnika ning sunniviisiline "ravi" hoolimata teiste arstide lahkuminevast diagnoosist ning teistuguselt ettenähtud arstimisviisist.

Neis erilisis vaimuhaiglais kasutatav "ravi" osutub õieti eriliseks karistusviisiks. See seisneb teatavate depressioonivastaste ja rahustavate arstimite ning n.n. töe-seerumite ülemäärases kasutamises.

Need rohud sisaldavad aminasiini, mis liigsel tarvitamisel rammestavad inimest sel määral, et see kaotab kontrolli oma muskulatuuri üle ja tal hakkab esinema ägedaid lihaste tõmblemisi. Peale selle hävitavad need rohud inimese mälu-süsteemi, tekitavad tõsiseid nahahaigusi ning viivad lõpuks täielisele kokkuvarisemisele. Kasutamisel on ka reserpiin, mille ülemäärase kasutamise tagajärjel on lahkamisel leitud muutusi ohvri peaajus ning sulfotsiin, mida tavalise arstimise juures kunagi ei kasutata, küll aga seda ohtramalt KGB vaimuhaiglais. Viimaksmainitud arstim on õlisse segatud 1-prots. puhta väävli lahu. Teiseks neis erilisis haiglais ohtralt kasutatavaks karistusviisiks on n.n. "kuiv pakend" Patsient mähitakse peast jalatallani märja lina sisse, mis kuivades hakkab kokku tõmbama, põhjustades inimesele väljakannatamatuid valusid. Serbsky instituudis leiduvat ka üks ruutmeetri suurune kong kuhu suletavat ägeda lihaste tõmblemise staadiumi jõudnud patsiendid.

U.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil viibis Rootsis õe juures Helgi Vadi ning sugulaste juures Ingeborg Paulus ja Mai-Liz Tourila.

Kanadas külastas õde Aili Leetva, Prantsusmaal sugulasi Irina Raud, Poolas sugulasi Silvi Pärnapuu ja Vanda Traps koos abikaasa Anatooliga, Ida-Saksamaal õde Helmi Kuusik, sugulasi Hilja Kaljussaar ja Virve Aben. Soomes oli sugulaste juures Urho Inkinen koos abikaasa Vaikega, õe juures Leo Baumann, tütre, juures Hilja Varik ja sugulaste juures Malle Pihlak.

100 õpetajat pidasid nõu

TORONTO (EPL) — Ülemaailmne Eesti Õpetajate Päev Simcoe hotellis Torontos kogus 100 osavõtjat — eeskätt oli osavõtjaskonna enamus tegelikud täienduskoolide õpetajad.

Päevasid juhatasid J. Ungerson (Rootsi), E. Marten (Kanada) ja Vaike Lugus (USA). Sekretäride hulgas oli Rootsi esindajaks Robert Nugin. Tervitussõne pidas konsul Ilmar Heinsoo, misjärele üksikute maade tervitusi töid Heinrich Mark (Rootsi) H. Leivat (Kanada), Vaike Lugus (USA), Ida Kutzer (Saksamaa), Salme Pruuden (Inglismaa) ja Õie Haas (Austraalia).

Kasvatusküsimustes esitasid referaate H. Mark (Rootsi), O. Paas (Kanada), V. Lugus (USA) ja Oskar Müllerbeck (Kanada). Metoodika alal kõneles Alice Kullango lasteaedadest ja Endla Rüdmik eesti keele metoodikast. Leida Laan Stockholmist kandis ette mag. H. Rajamaa ettekande järelekasvu küsimusest õpetajaskonnas. Õppevahendite ja õpikute küsimuses võtsid sõna dr. J. Ungerson ja Aadu Kajasaar Rootsist. Õhtul esitas Toronto täienduskool Endla Komi juhatusel õpetajatele näidendi "Nukitsamees".

Lugeja kirjutab

"MITTE JAANALINDU MÄNGIDA"

Teie 12. juuli lehes silmapaistva pealkirja all avaldatud õiendus eesti üliõpilaste keeletarvituse kohta peab muidugi paika sel määral, kui see puudutab ametlikke koosolekuid. Minu väide rootsi kecle tarvitamise kohta eesti üliõpilaste hulgas nii mais peetud vaidlusõhtul, kui ka teie 14. juuni lehes avaldatud lugejakirjas käiis koosviibmiste kohta. Olen ise korduvalt nende koosviibimistel osa võtnud rootsikeelsest konversatsioonist, muude hulgas ka alul mainitud õiendaja avaldaja endaga!

Meil ei ole mõtet jaanalindu mängida, ega vältida tõsiasjade mainimist.

MARTH MAANDI

ÕIENDUS

Laup. 15. juuli EP numbris lahk.6 artiklis "Prof. dr. phil. nat. Harald Perlitz in memoriam" esineb kahjuks kaks trükiviga.

1) "... viimast korda saadeti ta Tartu Ülikooli poolt Rootsi kevadel **1930** ...", peab olema **1940**.

2) "... Töötas siin alul teadusliku uurijana Stockholmi Chalmersi Tehnikaülikoolis Göteborgis **1943-1945**..." peab olema "... Töötas siin alul Stockholmi Metallografia Instituudis **1940-1943**, edasi eriainete õpetajana Chalmersi Tehnikaülikoolis Göteborgis **1943-1945**..."

Leo Karupää ütles üleilmse eesti kokkutuleku lõppsõna

TORONTO (EPL kirjasaatjalt) — Ülemaailmsed Eesti Päevad lõppesid Torontos pühap., 16. juulil toimunud suure oikumeenilise jumalateenistusega St. Pauli kirikus, mis täitus pidustus test osavõtnutega viimse kohani. Kell 9 ettenähtud jumalateenistus algas pooletunnise hilinemisega. Selle eel toimus pidulik protsessioon-rongikäik kogudusemajast jumalakotta. Rongikäigu eel kandsid skaudid Kanada lippu ja Soomepoisid sini-must-valget, millele järgnesid ÜEP peakomitee liikmed ja teiste maade komiteede esindajad. Nende järele sammusid St. Pauli kirikusse kaheksateist vaimulikku, viimasena peapiisko K. Veem.

Pidulikul jumalateenistusel ütlesid palvuse EELK Kanada abipraost O. Puhm, Kanada Ortodoks Koguduste praost E. Lepik ja Toronto Vabakoguduste Allianskomitee esimees Kaljo Raid.

Enne peapiiskop K. Veemi kõnet esitas Helmi Betlem aaria R. Toi kantaadist "Suur on jumal Su ramm."

Omas kõnes märkis peapiiskop K. Veem, et ülemaailmsed eestlaste suurpidustused on lõpule joudmisega näidanud eesti rahva tugevust ja kokkukuuluvust ,mille juures kogu eestlaskond palub Jumalat, et ta meid ka edaspidi juhiks ja hoiaks õigel teel ning annaks meie tööle oma õnnistuse. Edasi märkis peapiiskop, et pidustuste lõppedes vaatame oma tulevikku ja eluülesannetele selles arusaamises, et meie eesmärk on Vaba Eesti.

Avaldades tänu neile, kes ülemaailmses ulatuses eestlasi Torontosse kokku kutsusid, avaldas peapiiskop K. Veem kindlat lootust ja usku sellesse, et eesti rahvas kiriku ümber koondununa panch oma parima Jumala ja Vaba Eesti altarile.

Järgnevalt esitas Toronto Eesti Meeskoor R. Toi juhatusel Fr. Brenneri "Taevas ja maa kaovad ja Jehoova sõna jääb."

Piduliku jumalateenistuse palvuseks asusid altarisse vaimulikud Jaak Taul, K. Raudsepp, E. Lepik, K. Raid ja O. Puhm koos peapiiskop K. Veexiga. Palvussõnad lausudid J. Taul ja K. Raudsep, kuna õnnistusesõnad ütles peapiiskop.

Pärast võimsat koraali "Üks kindel linn ja varjupaik" ütles ilmalikud ÜEP-de lõpusõnad Leo Karupää Rootsist. Omas pikemas sõnavõtus märkis L. Karupää, et lõppenud Päevad olid eestlaste kultuuriliseks ja poliitiliseks manifestatsiooniks kogu eestlaskonnale, tõendades, et eestlus elab võimsana igas eestlases.

ÜEP-ad andsid kogu maailmale tunnistuse, et võitlus Vaba Eesti eest käib ja ei lõpe kunagi. "Avaldades tänu ÜEP-de peakomiteele, eesotsas esimees R. Kreemile, kõigile organisatsiooniedle ja kõigile teistele kaasaaitajatele, kes andsid oma parima pidupäevade kordaminekuks, ütles L. Karupää teretulemast järgmistele Eesti Päevadele — toimugu need kas Ameerika Ühendriikides või Euroopas.

R. Kreem avaldas omas sõnavõtus headmeelt, et Eesti Päevad on igati kordalaiinud ja õnnestunud, kuigi ilmastik kippus neid segama. Aga eestlased trotsisid sedagi ning "Heledad pilved tulid meile tumedatelgi tundidel läänest." Avaldades tänu kõigile-kõigile kaasaaitajaile Eesti Päevade kordaminekuks, soovis R. Kreem, et Eesti Päevade rahvuslik vaim jääks iga eestlase südamesse põlema.

R. Kreemi lõpusõnadele järgnes hümn.

Jumalateenistuse lõppedes lahkusid vaimulikud ja EP juhid pidulikus rongikäigus — kõige ees lippude järele peapiiskop K. Veem, siis vaimulikud ja nende järele EP üldkorraldajad, peakomitee liikmed ning koguduste esindajad, peamiselt koguduste esimehed.

Pidulikust jumalateenistusest võtsid osa järgmised vaimulikud: konsistooriumi abipresident Redi, peapiiskop K. Veem, praosti k.t. K. Raudsepp ning vaimulikud E. Pähn, A. Vaharo W. Kopperman, Jaak Taul, Andres Taul, B. Ederma, O. Puhm, K. Lepik, K. Raid, V. Kangro, V. Salo, R. Troost, E. Kuusler ja O. Gnadendeich.

†

Meile nii armast sugulast ja tublit eestlast

Minna Anson'i

leinavad

JUHAN HENNING
abikaasaga

MÄRT HENNING
perekonnaga

MARE-LIIS HENNING-RYD
perekonnaga

HARMAN MATSI
perekonnaga

ALBERT HENNING

†

Igavikku läinud liiget

Minna Anson'i

mälestab

EESTI PENSIONÄRIDE
ÜHING GÖTEBORGIS

Minu unustamata armast abikaasat

August Himmist'et

mälestavad valusas leinas tema III surma-aastapäeval, 28. juulil.

ABIKAASA
LAPSED PEREKONDADEGA

Roost saavutas Kanada olümpianormi kettas

Meie tippkergejõustiklane, kettaheitja Ain Roost on ka tänavu tõusnud paljulubavasse vormi. Viibides Utah ülikooli juures, kus ta on töötanud teadusliku kraadi saamiseks, on ta saanud pühendada end ka sportlikule treeningule. Sest tänavu on tal suur eesmärk, mille poole pürgida, ja see on olümpiamängudele pääsemine. Olümipakomitee poolt on olümipanormiks kettaheites määratud 59 meetrit ja ainult selle täitjatel on õigus osa võtta mängudest.

Kui varakevadel Roostil esimestel katsetel kettakaared ulatasid 54—55 meetri piiridesse, siis jõudis ja märksa kaugemale luba USA esivõistlustel, kus saavutas 58.18. Õige täistabamus tuli aga ka jaanipäeval Portlandis Oregonis peetud võistlustel, kus ta heitis 59.36, mis on ta elu paremuselt teine tulemus. Kaugemale lennutas ta ketast ainult eelmisel aastal (60.76)

Olümipanorm on seega kätte saadud ja Kanadal on õigus Roosti saata Müncheni olümpiale. Kas Ain aga pääseb Kanada esinduse on praegu muidugi veel teadmata. Tal on köva konkurent Kanada rekordimehe lätlase Puce näol, kes on võimeline, temast rohkem saavutama. Ja kas kahte meest samal alal hakatakse Euroopasse saatma on küsitav. Roost on ennegi pidanud Puce tõttu koju jääma.

Kas Ain Roost saab olümpia sõidupileti Müncheni või mitte, selgub pärast olümipa-katsevõistlusi.

EESTI PIIBEL MEREST

HELSINGI (EPL) — Lõuna-Soome Ekenäsi skäärides uhuti randa lainetest kaks puukasti, millistest üks sisaldas venekeelseid ,teine eesti- ja lätikeelseid piibleid.

Ilmselt oli tegemist katsega toimetada Piibleid Eesti või Läti randa, kuna puukastid olid hoolega isoleeritud veekindlatesse plastkottidesse. Nähtavasti pöördusid aga tuuled ja kastid uhuti vale suunas — Soome, kus piiblid ei ole mingil viisil keelatud kirjanduseks. Leidjaiks olid ühel juhul suvitajad, teisel juhul kalurid. 40 x 40 x 10 sm mõõdetega kastides leidus ka usulisi broshüüre ning üks postkasti-aadress Uppsalas.

Villagatani lätlane uus MVD-minister

Okup. Lätis nimetati uueks MVD-ministriks (n.n. siseasjade minister, sisuliselt politseiminister) Janis Brolish ,kes aastatel 1960—1965 oli Stockholmis N. Liidu suursaatkonnas atashee, kelle eriülesandeks olid pagulaslätlased.

Tagasi kutsutuna oli Brolish Läti kompartei keskkomitee lektor ja välisosakonna juhataja.

● **Lakewoodist saabus Rootsi külastusreisile Aleksander Noor abikaasaga. Nad sõidavad siit edasi Saksamaale.**

● **Aafrikasse, Kongosse, sõitis New Yorgis elunev Elga Esberg.**

Kardinal

Algus lk. 1

1972 on teadaolevalt 2943 juhul nõukogude kodanikke usuliste "kuritegude" pärast vangistatud. Karistused ulatuvad ühest aastast kuni 25 aastani vangistuses või sunnitöölaagrites.

Kardinal lõpetas:

— Pidev hoolimatus ja inimõiguste jalgeallatallamine on pidevaks üleskutseks meile kõigile, kes me neid õigusi vabaduses kasutame. Peame rõhutatult oma häält tagakiusatute kaitseks tõstma.

1400 lauljat ja 10.000 kuulajat E. P. laulupeol

TORONTO (EPL kirjasaatjalt) — Ka esimene ülemaailmne eesti laulupidu paguluses osutus rekordiliseks oma 1400 lauljaga ja 10 000 pealise publikuga, "Coliseumi" hiigelhallis, kus laulupidu toimus, on 8 000 kohta, kuna aga piletisaba oli lõp-matu, siis politsei eriloaga lasti veel 2000 sisse.

Defilee algust kuulutasid ühendatud orkestrite marsihelid U Kooki juhatusel. Vaimustatud piduliste võimsa käteplagina saatel saabusid esimestena "lauluväljakule" naiskoorid eesotsas Baltimore, Göteborgi ja Stockholmi naiskooridega. Neile järgnesid Toronto ja New Yorgi naiskoorid.

Teadustajad Margit Viia ja Reet Marten tutvustasid igat koori ja koorijuhti valjuhäälajate kaudu.

Naiskooridele järgnesid sega- ja meeskoorid Adelaidest, Baltimorest Connecticutist, Montrealist, New Yorgist, Torontost, Albany- Schenectadyst, Bradfordist, Buffalost, Clevelandist, Chicagost, Eskilstunast, Hamiltonist, Los Angelest, Minnesotast, Montrealist ja Norrköpingist.

Kui kumne tuhandelise piduliste pilkude alla jõudsid Pariisi lauljad, arvuliselt küll väikese hulgana, puhkes publiku hulgas eriti tugev apalus. Edasi järgnesid Philadelphi, Thunder Bay, Portlandi, Düsseldorfi, Vancouveri ja Toronto segakoori lauljad. Viimastena tulid noortekoorid umbes 500 pealises koosseisus ja eranditult rahvaröivais. Noortekoorid Buffalost, Hamiltonist, Harfordist, Londonist, Montrealist, Sault Ste Mariest, St Catharinesist, Wilmingtonist ja Torontost said kui tulevased eesti laulupidude vaimu kandjad erilise vaimustuse ja aplausi osalisteks. Kokku moodustasid kõik laulukoorid umbes 1400-pealise lauljate pere, kes täitsid peaaegu kogu Coliseumi idapoolse külje.

Laulupeo avasõnad ütles kahe-kolme lausega Ontario Laulukooride Ühingu president Roman Toi — tervitusena lauljatele ja eesti rahvale. Selle järele kõlas Kanada hümn ning ühiskoraal "Issand, Sa hämaral ajal."

Järgnevalt pidas peapiiskop K. Veem palvuse, meenutades eesti laulupidusid kaugest minevikust kuni tänapäevani eesti rahva imena, mis on alati eestlasi ühendanud.

Lõpetades palvust ütles peapiiskop: "Palume, et Kõigevägevam hoiaks eesti maad ja rahvast!"

Palvuse lõppedes laulsid üldkoorid koraali "Ole ustav surmani" Leo Virkhausi juhatusel.

Edasi toimus laulupeo pidulik avamine. Esimesens võttis sõna ÜEP esimees R. Kreem, kes ütles et ülemaailmsed eestlaste pidustused on pühendatud Eesti Vabaduse mõttele ja teostuvad suurest armastusest isamaale. Seejärele tervitas Eesti Vabariigi esindaja Ühendriikides Ernst Jaakson kokkutulnuid, meenutades meie mineviku-laulupidusid, mis on alati eestlasi ühendanud. Pärast E. Jaaksoni kõnet järgnenud hümnile algas laulupeo kontsert noortekoori esinemisega Lydia Aruvalla juhatusel. Ligemale 500-pealine noortekoor, milles oli rohkelt tibatillukesi lasteaialapsi laulsid kolm laulu — E. Rajaleo "Sääl on mu Eesti", M. Lüdigi "Kiigellaulu" ja Enn Võrgu "Eesti on me isamaa." Eriti hästi kõlas viimane laul, misjärele noortekoor esitas lisapalana rahvalaulu "Kuku sa kägu!", mis oli kogu laulupeo kontserdis ainsaks lisapalaks.

Noortekoori ettekannetele järgnes naiskooride esinemine. Umbes 350-pealine naiskoor esitas Roman Toi ballaadi "Järv leegib" autori juhatusel. Koorilaulu saatis Toronto Üliõpilaste orkester.

Meeskoorid, kokku ligemale 200 laulumeest esitasid viis laulu. Esimestena tulid ettekandele V. Kangro juhatusel Enn Võrgu ja T. Vettiku laulud "Meeste laul" ja "See oli siis", misjärele juhipoodiumile asus enam kui 80 aastane eesti laulupidude juht-veteraan Anton Kasemets, keda publik elavata kiiduavaldustega tervitas. Juhatanud oma helitöö "Ju kumab koit" ja Mart Saare "Leelo", teatas Roman Toi, et annab oma taktikepi üle järgmise laulu juhatamiseks Lembit Härmale Austraaliast. Viimane juhataski K. Türnpu laulu "Mul' lapsepõlves rääkis", mida kavakohaselt pidi juhatama R. Toi.

Segakooride kontserdi osas laulis ühendatud koor esiteks K.A. Hermani "Munamäel" Leo Virkhausi juhatusel ja selle järele M. Saare "Ainult pääle varju" ja E. A. Hagforsi "Laulu Imatrale" Anton Kasemetsa juhatusel.

Kuna aeg kippus lühikeseks jäämа, jäeti repertuaarist Salme Purre ja Mart Saare laulud "Jaaniõhtul" ning "Allaik" ära, et neid laulda järgmisel suurel eestlaste laulupeol. Viimaste lauludena esitati Eug. Ruusi juhatusel E Maasepa "Laul" ja Riho Pätsi "Labajalg."

Enne kontserdi lõpuosa esinesid pillimehed Leo Virkhausi ja U Kooki juhatusel, kandes ette L. Virkhausi "Eesti Rapsoodia".

Laulupeo viimases lõpuosas esitqsid ühendkoorid orkestri saatel ja A. Kasemetsa juhatusel Mihkel Lüdigi "Koit", misjärele Eesti Lauljaskond Rootsis esimees Joh. Äro ütles lõpusõnad. Ta kutsus kõiki lauljaid ja kuulajaid tuleval aastal Stokholmis toimuvale laulupeole ja valdas lootust, et eesti laul ühendab kogu eestlaskonda ka tulevikus, nagu see senini on olnud kodumaal ja võõrsil.

Pärast J. Äro lõpusõnu laulsid üldkoorid veel Minna Härma "Veel kaitse kange Kalev" ja K. Turnpu "Lahkumise laulu" A. Kasemetsa juhatusel. Vahepeal toimus üldjuhtide traditsiooniline austamine loorberipärgadega, kusjuures kümme tuhat pidulist avaldasid kauakestvalt kiitust seitsmele rivis seisnud koorijuhile.

● **Austraaliast Melbourne'ist saabus Ameerikasse keemik Ilmar Sein, kes edasi reisib Euroopasse, kus ta külastab ka Skandinaaviat.**

Eestipäraste dekoratsioonidega hauakivid üle Rootsi
HEINO RAUDSEPP
Måndagsvägen 44, 123 60 Farsta, tel. 08/94 21 77

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Rahvamass pärast rongkäiku meeleavaldusel Toronto rackojaplatsil. (EPL-foto Tarmo Sepp)

15.000 esitas vabadusnõudluse 25.000 inimest Valguspeol

Algus lk. 1

ne samasuguse ülekohtu kohta. Venestamine ja tervete rahvatõugude hävitamine on aga küsimused, millest ei tohi vaikida. Diefenbakerit tänas mürisev aplaus vilieteistkümnelt tuhandelt kätepaarilt. Meeleavaldus lõppes Eesti hümni mängimisega ja laulmisega.

LAULUPIDU JA VALGUSPIDU

Eesti Päevade laulupidu oli teiseks massürituseks, kuhu omakorda kogunes tuhandeid. Isegi laulupidu tabanud troopiline vahmahoog ei suutnud pidutuju rikkuda. Kolm tundi hiljem algas Valguspidu, kus m.h. ette kanti Kanada peaministri, Ühendriikide presidendi ja Ontario provintsi peaministri tervitusläkitused.

Toomas Metsala poolt kujundatud põimik eesti rahvatantsudest oli kaunis vaadata, kuni tantsis terveli 500 rahvatantsijat kokku 21-st rühmast üle kogu maailma, nende hulgas "rootslaste" Kassari.

Naisvõimlemise üldjuhiks oli Evelyn Koop ja tema oli ühtlustanud 1000 võimleja elamusliku esinemise — ka siin olid rühmad kogunenud kogu Põhja-Ameerika mandrilt. Arvestati, et Valguspeol oli eesti ja kanada publikut kokku ligi 25 000 inimest. Suurimad Kanada TV- ja raadiojaamad ning ajalehed olid jälgimas ja raporteerimas.

Peilides hiljem arvamusi nii noorte kui vanade poolel, oli valdava enamuse vastus: "Valguspidu oli Eesti Päevade tippelamus!" Mitmed rõhutasid, et see esinemine on alla krüpsutanud, et eestlaste kõrge kultuuriline tase kunagi ei saa hääbuda.

"LIIGA PALJU RAHVAST..."

Üldiselt jatkus publikut kõikidele üritustele, kuigi neid kokkuvõttes oli vast liiga paljugi. Mitmetel üritustel ilmnes aga, et korraldajad ei olnud osanud ette näha tegelikku osavõttu: rahvast tuli liiga palju.

Kuigi näit. üheaegselt toimusid Kujutavkunstnike koosviibimine, solistide kontsert ja Toronto sportdiseltsi aiapidu Casa Loma lossis, siis kõigil oli publikut ja Casa Lomas, kus arvestatud oli ümmarguselt 800 pidulisega, kogunes õhtu jooksul üle 2000 inimese.

Arusaadavalt varises korraldus kokku: jäi puudus istekohtades, toidust ja võimalustest näha kavas seisnud Miss Estonia valimisi.

EESTI MISSID

Mis Estonia valimisil esines kandidaate Kanadast, Austraaliast, Argentiinast ja Brasiiliast. Rootsi-eesti näitsikud, nähtavasti mitte harjunud "missitamistega", jäid eemale. Zhüriis olid muide Kanada televisiooni tuntud isiksused ja seda jäädvustas TV-ekraanide, jaoks CBC-televisioon. Zhürii jõudis üsna kiiresti üksmeelele ja kuulutas valituks 16-aastase Silvia Reimani Torontost — näitsikuteks jäid 16-aastane Viivi Tork, samuti Torontost ja 20-aastane Austraalias sündinud Pia Allkivi.

Kuna kaunid Casa Loma saalid olid rahvast puupüsti täis, veetsid noored õhtut alas, kus pandi käima ühislaulud Stockholmi külastustest tuntud Jüri Raidma kitarri saatel, kes USA-södurina alaliselt viibib Saksamaal toimetades üht sõdurialehte. Varsti kogunesid aega ka vanemad eestlased ja paljud olid üllatunud, kui palju eesti laule noorem generatsioon valdab. Katsetati isegi perekonnavalsiga. Nii jäid enamusel peost siiski head mälestused, kuigi paljud jäid ilma hinna sisse kuuluvast õhtueinest.

SPORT JA NOORTEKUNST

Udoras, Jõekääru suvikodu spordiväljakul toimusid Eesti Päevade spordimängud. Avamisel hoidis Rootsi törvikut noorteinstruktor Anu Blunt, Belgiat esindas Hans Mägi, Inglismaad Artur Sepp ja Austraaliat stockholmlastelegi tuntud noortejuht Kai Sumbak. Ent mängudest ja tagajärgedest on põhjust kõnelda teisal. Mis noortesse puutub, siis toimus Eesti Päevade raames noorkunstnike kontsertsari.

Kolmapäeva õhtul esitas Eesti Rahvusteater Kanadas Ed, Vilde "Pisuhänna", sporditoimkond korraldas noortele lõbusõidu Ontario järvel (500 osavõtjaga!) ja sõjamehed pidasid samal ajal oma kongressi.

Tegin kaasa noorte laevareisi, kus meelahutuse eest hoolitses Dixielandorkester, mille koosseisu kuulus ka eestlasi ja milline mängis "Tuljakut" teistmoodi... Reis meeldis kõigile.

Neljapäeval toimusid tennise, võrkpalli ja korvpalli võistlused ja rahvatantsujuhid igast ilmakaarest pidasid nõu.

Ka eesti ettevõtjad igast ilmakaarest tulid kokku pidulikule ciinele, kus aukülalisiks olid E. V. esindaja USA-s Ernst Jaakson ja E. V. konsul Kanadas Ilmar Heinsoo.

Kohal oli ka Saksamaalt kohale tulnud dr. A. Wendt. Eesti ettevõtjate ühingu Rootsis sekretär Voldemar Krüppelman tegi ettepaneku alustada ettevõtjate koostööd globaalsel pinnal. Ettepanek äratas suurt huvi koosviibijate hulgas.

VALITSUSE BANKETT

Ontario valitsuse banketist ülemaailmsete Eesti Päevade phul võttis osa 900 külalist. Peakomitee eismees, tervitades Ontario valitsuse esindajat õiguskantsler John Yaremkot, omistas talle autiitli "Ontario valitsuse minister eeslaste küsimustes". Kohal oli ka sotsiaalminister Welch, kel juhtus olema siinnipäev. 900 eestlast laulsid talle eesti keeles "Ta elagu..." Welch oma kõnes luges katke ühest raamatust eesti keeles. Ta lubas keele peatselt ära õppida.

RAHVUSKONGRESS JA RAHVAPIDU

Reedel toimus Eesti Rahvuskongress, kust vahepeal saavutatud kokkuleppe tõttu osa võtsid kõik eesti keskorganisatsioonid, Spordimängudel toimusid finaalid ja toimus ülemaailmne skaudijuhtide nõupidamine.

Õhtusele rahvapeole kogunes 5000 inimest. Oli kuum ja kitsas, aga tuju hea.

Eelpool oleme juba maininud laupäevaseid suuritusi — rongkäiku ja laulupidu. Laulupeo kohta võiks veel lisada, et see toimus katuse all ja kohal olid "kõik", nii et vihmasagar ei härinud. Kunagi vist ei ole eesti hümn võimsamalt kõlanud kui siin, lauldüna tuhandetest liigutatud köridest.

MAAILMALAAGRISSE!

Pühapäeval toimunud uskudevahelisel jumalateenistusel, mis oli Eesti Päevade lõpp-ürituseks, teenisid luteri, ortodoksi ja vabakirikute vaimulikud ja laulis Toronto Eesti Meeskoor Roman Toi juhtimisel. Jutluse pidas EELK peapiiskop Konrad Veem.

Sama päeva lõunal alustasid noored teekonda Kotkajärve maailmalaagrisse. Kotkajärvel algas kiire telklinna ehitamine — suuremad ehitused olid valminud eellaagris — ja õhtul juba toimusid esimesed lõkked all-laagrites.

Rootsi kontingendile langenud laagriplats ei olnud just eriti sõbraliku pinnaga, kuid skaut on meistermees ja sellest saadi üle.

Maailmalaagri ametlik avamine toimus esmaspäeval ja algas ette nähtud laagriprogramm, m.h. kasutati skautide ja gaidide osas esmakordselt huviringide-tegevusmoodust. Poisid ja tüdrukud võisid juba enne laagrit valida oma tegevuse laagris. Seal oli kanuuretki, rahvatantsugruppe, fotoringe, esmaabikursusi, käsitööd, sillaehitusi ja palju muud. Muidugi ka võistlused ja sport. Ühisüritusist on muidugi suurimad suurlõkked. Siin hoitakse kontakti eesti noorte vahel üle kontinentide. See on hädavajalik, sest noorte päralt on Eesti ja eestluse tulevik.

TARMO SEPP